



EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

Rävala 6 19080 Tallinn tel 668 1242 faks 668 1240 e-post eki@ki.ee

**Illegaalsete tubakatoodete
tarbimine ja kaubandus Eestis 2014
(elanike hinnangute alusel)**

Tallinn
Mai 2015

Aruande koostajad: Elmar Orro,

Töögrupp: L. Lepane, M. Reiman, M. Josing, I. Niklus, V. Savina, E. Priedenthal, S. Randrüt

Eesti Konjunkturiinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 668 1242

e-mail: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

SISUKORD

Sissejuhatus	4
1. Eesti elanike suitsetamisharjumused	5
1.1. Suitsetamise levik täiskasvanud elanike hulgas	5
1.2. Legaalsete sigarettide eelistamise põhjused	7
1.3. Sigarettide hankimine välismaalt	9
2. Elanike eksperthinnangud sigarettide illegaalse müügi kohta	12
2.1. Illegaalsete sigarettide kaubandus ja levik	12
3. Illegaalsete sigarettide isiklik tarbimine	14
3.1. Illegaalsete sigarettide kättesaadavus	14
3.2. Illegaalsete sigarettide tarbimine	16
4. Illegaalsete sigarettide osakaal sigaretiturul	24
Kokkuvõte	26
Lisad	
Lisa 1. Küsitlustulemuste protsentjaotused	27
Lisa 2. Küsitlustulemuste protsentjaotused sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes	31
Lisa 3. Küsitletud kogumi iseloomustus	41

SISSEJUHATUS

Illegaalse tubakaturu uuringuid on Eesti Konjunktuuriinstituut (EKI) Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimisel teostanud alates 1998. aastast. Lisaks illegaalsele tarbimisele on neis uuringutes käsitletud ka üldisi tubakatoodete tarbimise trende, elanike suhtumist suitsetamisse ja tubakatoodete tarbimist piiravatesse meetmetesse jms. Kuigi tarbitavate tubakatoodete valik on lai, on uuringud keskendunud rohkem sigarettidele, kuna teiste tubakatoodete (sigarite, sigarillode, suitsetamis- ja närimistubaka) osakaal tarbimises on sigarettidega võrreldes suhteliselt väike.

Salasigarette tarbitakse peamiselt nende odavuse tõttu. Legaalsed sigaretid on maksustatud aktsiisiga ja seetõttu on nende hind alati kõrgem. Aktsiisi eesmärgiks on muuta sigarettide kui tervistkahjustavate toodete hind kõrgemaks kui see muidu oleks, samuti on tubakaaktsiis üheks tuluaallikaks riigieelarvele. Kuna tubakaaktsiisi on viimastel aastatel suurendatud igal aastal (2015. aastal siiski tubakaaktsiisi ei muudetud), on kasvanud ka legaalsete sigarettide jaehinnad. Oluline erinevus legaalsete ja illegaalsete sigarettide hindades soodustab paratamatult nõudlust salasigarette järele, kuigi legaalsete ja salasigarette hinnavahe on uuringute järgi igal aastal vähenenud.

Käesolevas uuringus hinnatakse illegaalsete sigarettide tarbimist ning turuolukorda 2014. aastal, samuti tehakse võrdlusi varasemate perioodidega. Muu hulgas tuuakse välja ligikaudne illegaalsete sigarettide osakaal kogu sigarettide turust ning antakse hinnang salasigarette kaubandusega riigile tekitatud maksukaotustest. Käesolevas töös on illegaalsete sigarettide all mõeldud selliseid sigarette, mida tarbijad teadlikult ostsid illegaalselt teades, et nende eest pole riigimakse makstud. Eraldi on välja toodud ka mitteteadlikult salasigarette ostnud suitsetajad, kelleks osutuvad peamiselt teiste poolt välismaalt toodud sigarettide ostjad.

Analüüsi aluseks on Eesti täiskasvanud elanikkonna küsitlus, mis viidi läbi 2014. aasta detsembris. Lisaks küsitlustulemustele on töös kasutatud veel Rahandusministeeriumi ja *Eurostati* väliskaubanduse statistika andmeid. Elanike küsitlus viidi läbi EKI tarbijapaneeli liikmete hulgas nii paberankeetide abil kui interneti kaudu. Küsitlusele vastas 808 Eesti elanikku vanuses 18-74 aastat. Representatiivsuse tagamiseks kaaluti andmestik vanuse, soo, rahvuse ja regiooni järgi, millega viidi valim vastavusse Eesti elanikkonna mudeliga. Küsitlustulemuste üldjaotused on toodud lisa 1 ning sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes valikuliselt lisa 2. Küsitletud kogumi iseloomustus on esitatud lisa 3.

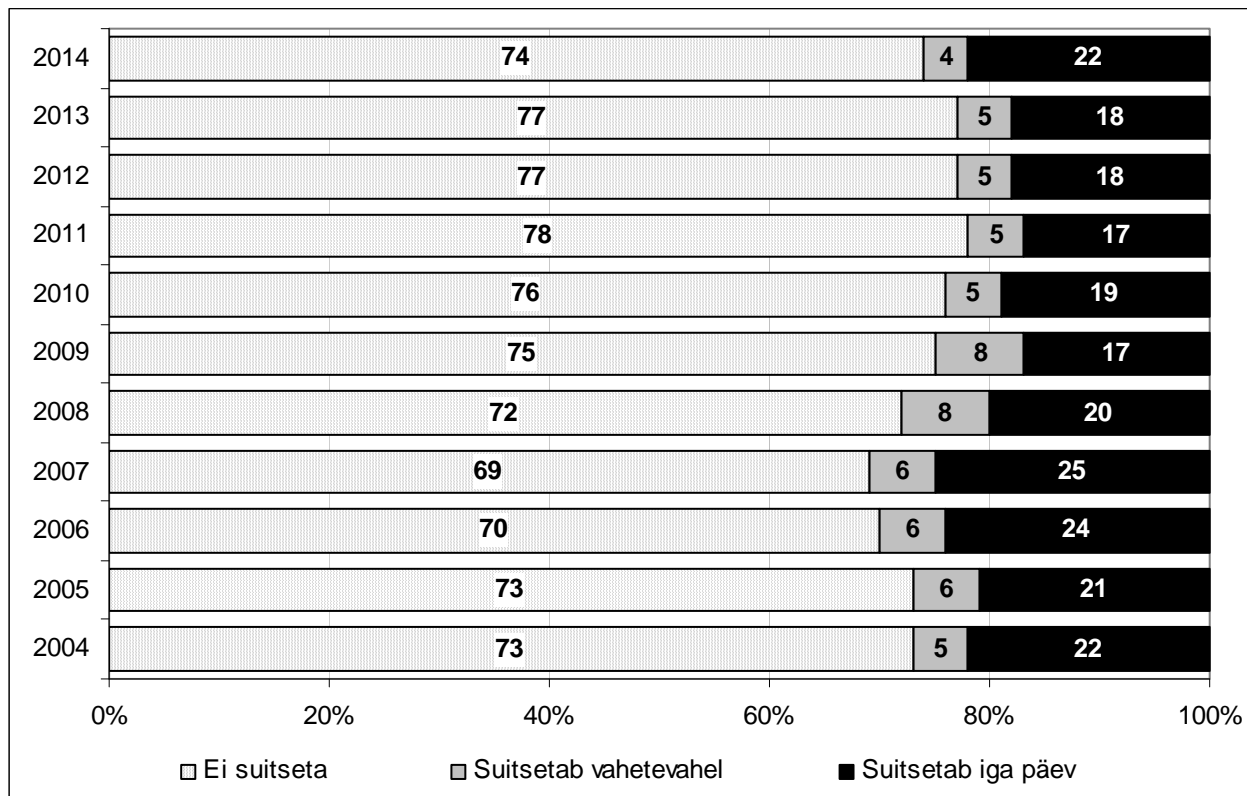
1. EESTI ELANIKE SUITSETAMISHARJUMUSED

1.1. Suitsetamise levik täiskasvanud elanike hulgas

Elanike suitsetamisharjumuste väljaselgitamiseks uuriti täiskasvanud elanike kokkupuuteid suitsetamisega, suitsetamise sagedust, tubakatoodete hankimist nii kodu- kui välismaalt ja tubakatoodetele kulutatud summasid. Mitmed suitsetamist iseloomustavad eripärad tuuakse välja sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes, samuti on ära näidatud võrdlused eelnevate aastatega. Lisaks elanike endi suitsetamiskogemustega küsiti nende hinnanguid ka üldiste tubakatoodete tarbimist piiravate meetmete ja konkreetsemalt riigi tubakapoliitika kohta. Käesolevas peatükis on vaatluse all ainult legalsete sigarettide suitsetamine, illegaalsete sigarettide levikut ja tarbimist kirjeldatakse lähemalt peatükkides 2-4.

Vastavalt küsitlusele suitsetas 2014. aastal Eesti elanikest 26%. Üle mitme aasta suurenes suitsetavate elanike osakaal märgatavalt (+3%-punkti) - viimati kasvas analoogilisel määral suitsetajate osakaal 2007. aastal. Suitsetajaid tuli 2014. aastal juurde peamiselt igapäevaste suitsetajate arvelt, kes moodustasid vastajatest 22% (2013. aastal 18%, vt joonis 1.1).

Joonis 1.1. Suitsetamise levik Eesti elanike hulgas (% vastanutest)



Samas vähenes vahetevahel suitsetanute osakaal viimaste aastate madalaimale tasemele (4%-le). Kokku kasvas 2014. aastal suitsetajate osakaal täiskasvanud elanikkonnast +3%-punkti. Vaatamata igapäevasuitsetajate lisandumisele, jäi nende poolt päevas keskmiselt tarbitud sigarettide arv eelnenud aastaga võrreldes pisut madalamaks – 2014. aastal tarbis püsisuitsetaja keskmiselt 14 sigaretti päevas, aasta varem 15 sigaretti.

Vanusegruppidest suitsetasid kõige enam 18-29 aastased (30% vastajatest). Igapäevasuitsetajaid oli kõige enam 30-49 aastaste inimeste hulgas (26% vastajatest), selles vanusegrupis suurenes aastaga suitsetajate osakaal ka kõige enam (+6%-punkti). Suitsetamine kasvas ka ülejäänud vanusegruppides, välja arvatud 50-64 aastaste elanike hulgas. 18-29 ja 30-49 aastaste vanusegrupis on märgatavalt suurenenud igapäevaste suitsetajate osakaal, seda eriti nooremate hulgas (vastavalt 53% ja 37%).

Piirkondlikult suitsetasid suhteliselt enam Lõuna-Eesti ja Kirde-Eesti elanikud (vastavalt 29% ja 28%), igapäevasuitsetajate osakaal oli suurim Kirde-Eestis (24% elanikest). Mitte-eestlastest suitsetajate osakaal kasvas +6%-punkti ja seda peamiselt igapäevaste suitsetajate arvelt. Kuigi suitsetavate eestlaste osakaal on kokkuvõttes jäänud eelnenud aasta tasemele, on siiski ka eestlased hakanud suitsetama tihedamini ning iga päev suitsetanud eestlaste osakaal on suurenenud samaaegselt harvemini suitsetavate inimeste vähenemisega. Küsitluse tulemused kinnitavad ka varasemaid tulemusi, et suitsetamine on enam levinud madala haridustasemega inimeste hulgas – nii suitsetas 2014. aastal algharidusega inimestest 45%, kuid keskharidusega inimestest 26% ja kõrgharidusega inimestest 14%. Küsitlustulemused sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes on toodud lisas 2.1.

Mehed suitsetavad endiselt rohkem kui naised - 2014. aastal suitsetas 30% meestest ja 20% naistest. Kuigi pikaajases võrdluses on suitsetavate meeste osakaal märgatavalt langenud, hakkas 2013. aastal see jälle suurenema ning 2014. aastal kasvas suitsetavate meeste osakaal +7% (vt. tabel 1.1.).

Tabel 1.1. Suitsetajate osakaal soo järgi (% vastanutest)

	1979	1989	1999	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Mehed	49	48	38	36	34	30	28	27	28	30
Naised	18	19	20	20	18	20	17	18	20	20
Keskmiselt	34	34	29	28	25	24	22	23	23	26

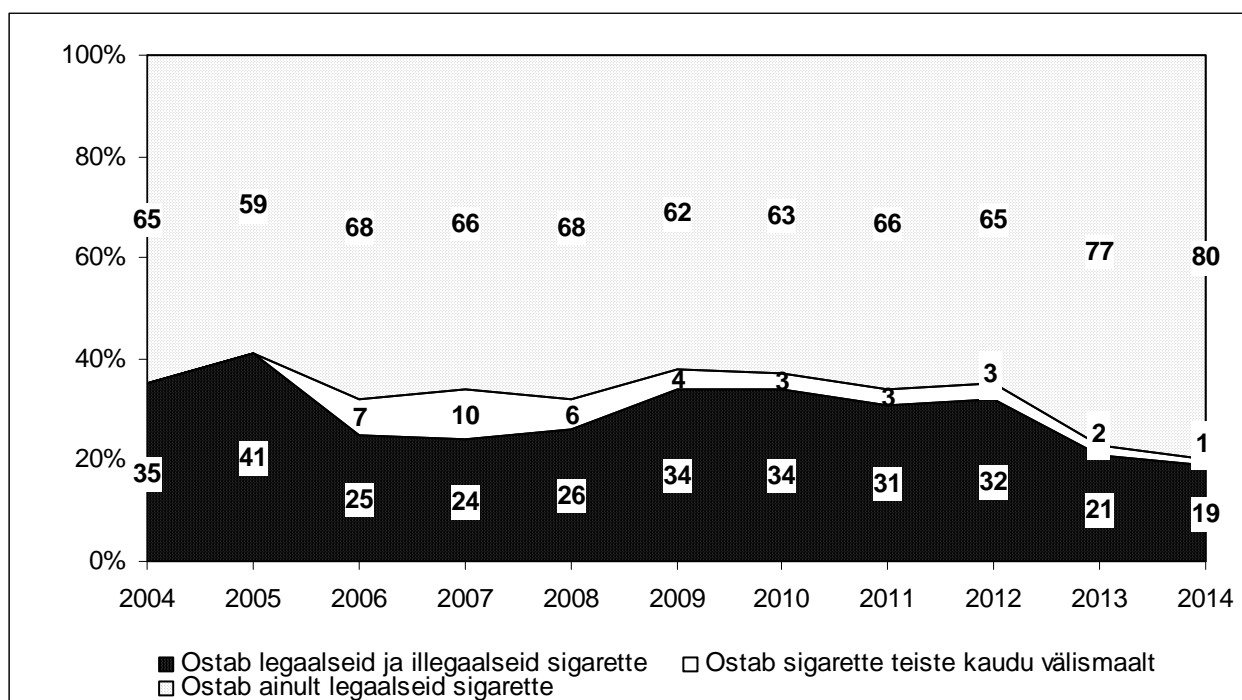
Suitsetajate hulgas on levinud ka tubakatoodete alternatiivide tarvitamine. Nii kinnitas 24% suitsetajatest, et on aasta jooksul tarvitanud nikotiiniga e-sigaretti, ilma nikotiinita e-sigaretti oli tarvitanud 15% suitsetajatest. Laialdaselt kasutatakse suitsetajate hulgas ka vesipiipu (17%).

Suitsetamisest loobus 2014. aastal 10% senistest suitsetajatest. Teistest suurem oli loobujate osakaal 18-29 aastaste elanike hulgas (20%) ja kõrgharidusega inimestel (18%). Suitsetamisest loobus 2014. aastal 12% suitsetanud meestest (naistest 10%) ja eestlastest 13% (mitte-eestlastest 9%). Kõige enam nimetati suitsetamisest loobumise põhjuseks seda, et suitsetamine muutus liiga kalliks, samuti ka terviseprobleeme. Samas pidas suitsetamist 2014. aastal kulukaks kõigest 13% suitsetamist piiranud või vähendanud inimestest (2013. aastal 33%). See on ka mõistetav, sest arvestades Eesti elanike reaalpalkade kasvu viimastel aastatel on ka sigaretid muutunud pisut rohkem kättesaadavaks. Sellegipoolest kasvasid legaalsete sigarettide hinnad 2014. aastal kiiremini (6,4%) kui keskmine brutopalk (5,6%).

1.2. Legaalsete sigarettide eelistamise põhjused

Kuigi turul eksisteerivad ka salasigaretid, eelistab enamik suitsetajatest legaalset sigaretti. 2014. aastal ostis küsitluse järgi sigaretti ainult legaalselt 80% suitsetajatest¹. Legaalsete sigarettide eelistajate osakaal on kahel viimasel aastal märgatavalt suurenenud (vt joonis 1.2).

Joonis 1.2. Legaalsete ja illegaalsete sigarettide ostmine (% suitsetajatest)



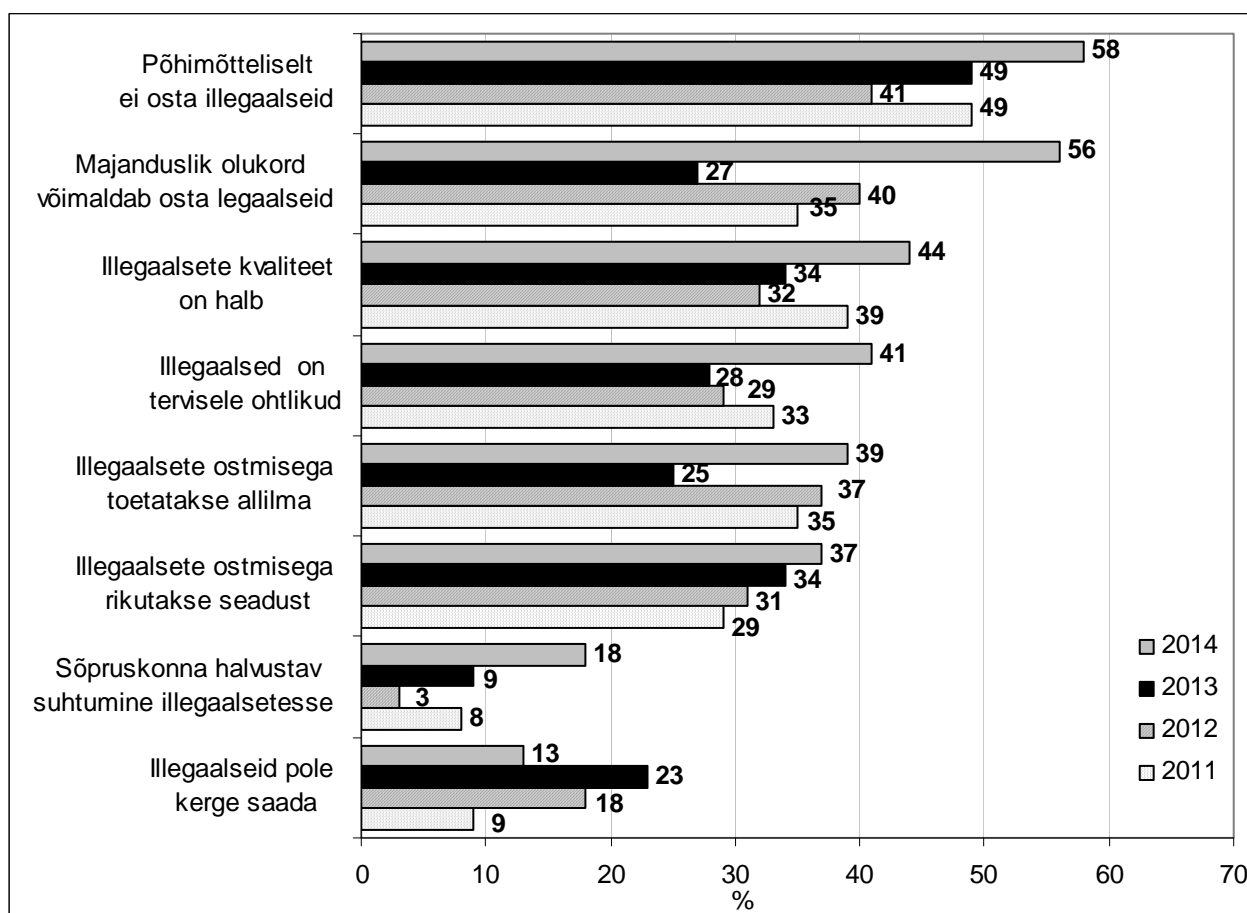
Legaalsete sigarettide eelistasid suhteliselt enam Põhja-Eesti ja Lõuna-Eesti suitsetajad (vastavalt 93% ja 85%) ja 30-49 aastased elanikud (92%). Legaalsete sigarettide ostjate osakaal oli suurem ka kõrgema haridusega ning suurema sissetulekuga elanike hulgas. Võrreldes muust rahvusest elanikega eelistasid eestlased legaalsete sigarettide rohkem (vastavalt 79% ja 83%, vt lisa 2.8).

¹ Joonisel on ära näidatud ka suitsetajate osakaal, kes enda hinnangul salasigarette ei osta, kuid on ostnud siiski välismaalt teiste kaudu sigaretti (1%). Kuna välismaalt müügiks toodud sigarettide ostmine on samuti illegaalne tegevus, siis tegelik legaalsete sigarettide ostjate osakaal on 80%.

Sigarette ostetakse ka välismaalt, eriti Venemaalt. Samas on väljastpoolt Euroopa Liitu tubakatoodete üle piiri toomine limiteeritud, mille ületamisel kvalifitseerub see salakaubana.² Euroopa Liidu riikidest ei või samuti sigarette tuua kaasa piiramatult, kuid limiidid on oluliselt suuremad (kuni 800 sigaretti päevas). Peale Venemaa tuuakse sigarette kaasa ka Lätist ja Leedust, mujalt harvemini. Kehtib kord, et välismaalt tohib sigarette tuua vaid oma tarbeks. Edasimüümise korral, muutuksid nad juba salasigaretideks. Kahjuks seda paljud inimesed ei tea ja nii osutus 2014. aastal 1% suitsetajatest, kes enda arvates tarbisid legaalseid sigarette siiski salasigaretide tarbijateks, sest olid ostnud teiste käest välismaalt toodud sigarette. Kui paaril eelnenud aastal on välismaalt toodud sigarette ostnud suitsetajate osakaal langenud, siis 2014. aastal see jälle suurenes: 2013. aastal ostis välismaalt toodud sigarette Eestis keskmiselt 9% suitsetajatest, 2014. aastal 12%. Kõige enam ostsid teiste isikute käest välismaalt toodud sigarette Kirde-Eesti suitsetajad, kellest 15% oli neid endale palunud tuua ja 46% ostnud müüa pakutud, aga mitte tellitud sigarette.

Edasi paluti suitsetajatel reastada olulisuse järgi legalsete sigarettide ostmise põhjused (vt. joonis 1.3).

Joonis 1.3. Legaalse sigarettide eelistamise põhjused (% legalsete sigarettide eelistajatest, kelle hinnangul oli põhjus väga oluline)



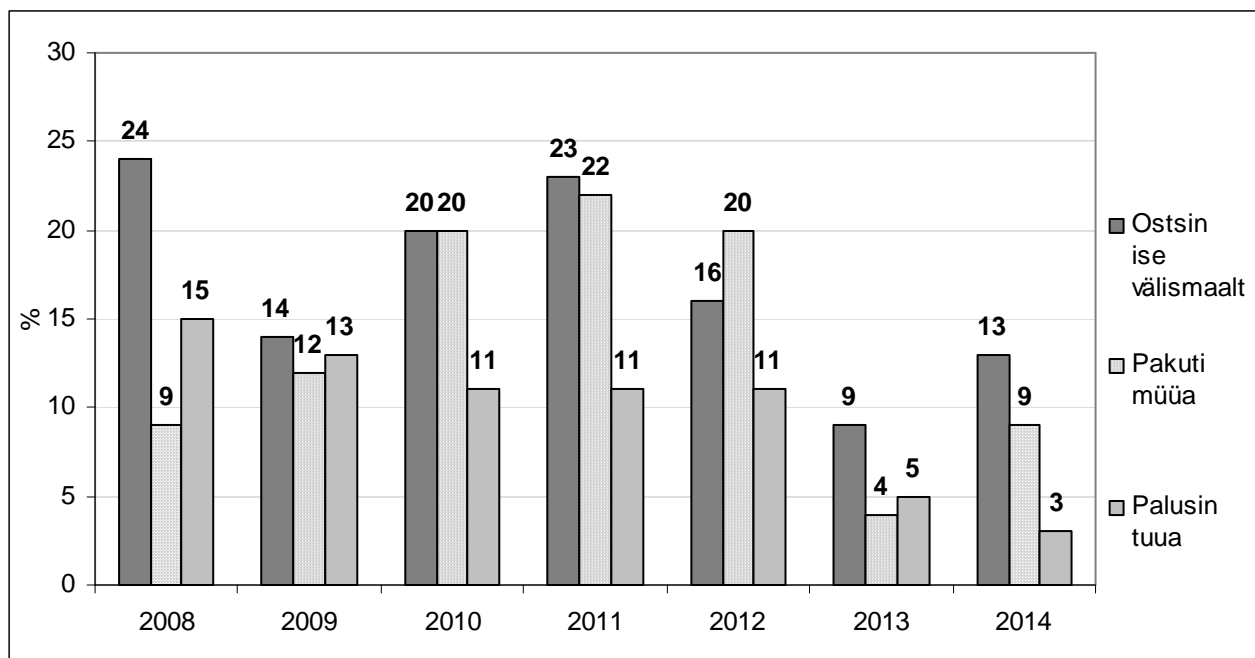
² Täiskasvanud isik võib ühe kalendrikuu jooksul riiki tuua esmakordsel ja teistkordsel saabumisel kas 40 sigaretti või 100 sigarillot või 50 sigarit või 50 g suitsetamistubakat või 50 g närimistubakat.

sedal aastal 58% suitsetajatest. Järgmiseks ja ka kõige suurema kasvu läbi teinud põhjenduseks oli see, et suitsetajate majanduslik olukord on piisavalt hea, et osta legaalseid sigarette. Kui 2013. aastal pidas seda legaalse sigarettide eelistamisel väga oluliseks põhjuseks 27% legaalse sigarettide suitsetajatest, siis 2014. aastal 56%. Illegaalsest sigarettidest hoidumise põhjustest järgmisena nimetati nende halba kvaliteeti ja ohtlikkust tervisele, mida hindas väga oluliseks vastavalt 44% ja 41% legaalse sigarettide suitsetajatest. Kasvanud on ka legaalse sigarettide tarbijate osakaal, kes hoiuvad salasigaretidest põhjusel, et mitte toetada nende ostmisega varimajandust ja allilma (2014. a. 39%, 2013. a. 25%), soovimatusega minna vastuollu seadustega (2014. a. 37%, 2013. a. 34%), aga ka põhjusel mitte kutsuda esile sõpruskonna halvustavat suhtumist (2014. a. 18%, 2013. a. 9%). Ainsana vähenes legaalse sigarettide eelistamise põhjustest see, et salasigarette pole kerge kätte saada (2014. a. 13%, 2013. a. 23% legaalse sigarettide eelistajatest).

1.3. Sigarettide hankimine välismaalt

Välismaalt sigarettide ostmist on EKI uurinud alates 2006. aastast. Suitsetajatelt on küsitud sigarettide kaasaostmise kohta välismaal olles ning seda, kui suure osa on moodustanud nii endatoodud kui teiste poolt välismaalt ostetud sigarettide tarbimine kogu sigarettitarbimisest. 2014. aastal oli välismaalt enda tarbeks sigarette ostnud 13% suitsetajatest (2013. a. 9%, vt joonis 1.4).

Joonis 1.4. Sigarettide ostmine välismaalt (% suitsetajatest)



Teiste kaudu oli välismaal sigarette tellinud 3% (2012. a. 5%), ning 9% suitsetajatest ostis välismaalt toodud sigarette, mida nad polnud tellinud (2013. a. 4%). Kui välismaalt sigarette kaasaostnud suitsetajate osakaal 2012. ja 2013. aastal vähenes, siis 2014. aastal see jälle suurenes.

Samamoodi on kasvanud välismaalt toodud ja müüa pakutud sigarette ostnud suitsetajate osakaal (selliseid sigarette ostis 2014. aastal 9%, 2013. aastal 4% suitsetajatest). Vähenenud on aga sigarettide tellimine välismaalt (sigarette tellis välismaalt 2014. aastal 3%, 2013. aastal 5% suitsetajatest).

Kõige aktiivsem on välismaiste sigarettide kaubandus Kirde-Eestis – sealsetest suitsetajatest oli ise välismaalt sigarette kaasa ostnud 31% (2013. aastal 24%), välismaalt tuua palunud 15% (2013. a. 3%) ning teiste poolt välismaalt toodud ja müügiks pakutud sigarette ostnud 45% (2013. a. 13%, vt. lisa 2.3). Erinevalt ülejäänud piirkondadest kasvas Kirde-Eestis oluliselt välismaalt sigarette tuua palunud suitsetajate osakaal. Kirde-Eesti suitsetajatest ei olnud välismaalt sigarette ise ega teiste kaudu ostnud ainult 22% suitsetajatest (2013. a. 34%). Kui välismaalt töid eestlased ja mitte-eestlased ise sigarette kaasa enam-vähem võrdselt (vastavalt 13% ja 14% suitsetajatest), siis välismaalt palusid tuua või ostsid müügiks pakutud sigarettide mitte-eestlased sagedamini kui eestlased (mitte-eestlased 16%, eestlased 10%,).

Sigarette ostetakse kaasa sealt, kus need on kõige soodsamad. Välisriikidest käiakse kõige sagedamini sigarette ostmas Venemaalt, kust 2014. aastal oli oste sooritanud 40% välismaalt sigarette ostnud suitsetajatest. Samas on Venemaalt sigarette ostnud suitsetajate osakaal viimastel aastatel suhteliselt kiiresti vähenenud (vt. tabel 1.2). Lätis kasvas sigarettide ostmine märgatavalt 2013. aastal, kuid peale seda ei ole sigarettide ostmine lõunanaabrite juurest enam nii populaarne olnud (2013. aastal ostis 20% ja 2014. aastal 8% välismaalt sigarette ostnud suitsetajatest Lätist sigarette).

Tabel 1.2. Välismaalt sigarettide hankimise riikide lõikes

	% suitsetajatest, kes ostsid ise välismaalt*			% suitsetajatest, kes palusid välismaalt tuua*			% suitsetajatest, kes ostsid teiste initsiatiivil toodut*		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Venemaa	67	50	40	88	67	100	96	75	80
Läti	4	20	8	0	0	0	0	13	0
Valgevene	0	0	0	0	8	0	4	0	10
Muud riigid	29	30	52	12	25	0	0	12	10
Kokku	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* % on võetud ankeedis riike nimetanud vastajatest

Peale Venemaa ja Läti osteti küsitluse andmetel sigarette kaasa veel Leedust, Türgist, Poolast, Bulgaariast jm. Müüa pakutud sigarettidest ostis enamik suitsetajatest (80%) Venemaalt toodud sigarette ning spetsiaalselt välismaalt tellitud sigarettidest olid kõik Venemaa päritolu.

2014. aasta novembris ostsid ise või teiste kaudu välismaalt sigarette 41% suitsetajatest. Keskmiselt soetati novembrikuus 12 pakki sigarette, hinnaga 2,26 eurot paki eest. Keskmise ostetud sigaretipakkide kogus jäi eelnenud aastaga võrreldes ligikaudu samale tasemele (2013. aastal osteti keskmiselt 11 pakki). Välismaalt hangitud sigarettide hinnad on aastaga tõusnud 16% (2013. aasta novembris maksti sigaretipaki eest keskmiselt 1,95 €).

2. ELANIKE EKSPERTHINNANGUD SIGARETTIDE ILLEGAALSE MÜÜGI KOHTA

2.1. Illegaalsete sigarettide kaubandus ja levik

Elanikelt uuriti, kas ja kuidas nad on kokku puutunud salasigaretide turuga. Selgus, et illegaalsete sigarettide ostjaid tundis 29% elanikest, seejuures paljusid teadis 7% ja mõnda 22% vastanutest (vt tabel 2.1).

Tabel 2.1. Illegaalsete sigarettide ostjate teadmine (% vastanutest)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Teab paljusid	12	14	14	15	13	8	7
Teab mõnesid	31	30	32	30	28	23	22
Ei tea kedagi	40	43	37	36	38	54	56
Ei oska öelda	17	13	17	19	21	15	15
Kokku	100	100	100	100	100	100	100

Salasigaretide ostjaid tundvate inimeste osakaal on vähenenud alates 2011. aastast. Kõige enam vähenes see 2013. aastal (-10%-punkti), 2014. aastal oli vähenemine -2%-punkti. Salasigaretide ostjaid tunnevad endiselt rohkem Kirde-Eesti elanikud (51%), kuni 29-aastased (36%), väiksema sissetuleku (36% kuni 200 € kuus pereleikme kohta kuus teenivatest inimestest) ja madala haridusega inimesed (36% algharidusega vastanutest). Kõige vähem on salasigaretide ostjaid Lääne- ja Põhja-Eesti elanike tutvusringkonnas (65% neist ei omanud ühtegi), samuti ei teadnud salasigaretide ostjaid pigem vanemaealised (üle 64-aastastest ei tundnud kedagi 63%), kõrgharidusega inimesed (66%) ning naised (62%, vt. lisa 2.4).

Illegaalsete sigarettide müügikohtade või müüjate teadmises aasta jooksul muutusi ei olnud. Kauplemisskohti ja kauplejaid teadis 2014. aastal 14% vastanutest. (vt. tabel 2.2.).

Tabel 2.2. Illegaalsete sigarettide müügikoha või müüja teadmine (% vastanutest)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Teab	20	22	25	21	17	14	14
Ei tea	80	78	75	79	83	86	86
Kokku	100	100	100	100	100	100	100

Kõige rohkem teadsid illegaalsete sigarettide müügikohti või müüjaid Kirde-Eesti ja suurlinnade elanikud (vastavalt 31% ja 22%), nooremad inimesed 18-29 aastastest (23%) ning algharidusega elanikud (23%, vt lisa 2.5).

Uuringus osalenud inimeste hinnangul moodustas 2014. aastal salasigaretide osakaal elanike üldises sigarettide tarbimisest 31%. Sarnasel tasemel on illegaalsete sigarettide tarbimine küsitluste tulemusel püsinud alates 2007. aastast (vt tabel 2.3).

Tabel 2.3. Illegaalsete sigarettide tarbimise osakaal üldises sigarettide tarbimises (elanike eksperthinnangute keskmine)

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
34%	32%	33%	30%	30%	31%	31%	31%	30%	30%	31%

3. ILLEGAALSETE SIGARETTIDE ISIKLIK TARBIMINE

3.1. Illegaalsete sigarettide kättesaadavus

Illegaalsete sigarettide tarbimist mõjutab nende kättesaadavus. Kui salasigaretide turulepääsu takistada ja muuta nende ostmise keeruliseks on tõenäoline, et nende tarbimine ka väheneb. Kontrolli kaotamine salaturu üle seevastu suurendaks kohe pakkumist ja muudaks illegaalsed sigarettid lihtsamini kättesaadavaks. Kättesaadavuse väljaselgitamiseks paluti salasigaretide ostjatel oma kogemuse põhjal hinnata, kuidas muutus illegaalsete sigarettide kättesaadavus 2014. aastal. Üle poole vastajatest hindas (51%) hindas, et salasigaretide kättesaadavuses aasta jooksul ei muutunud. Samas suurenes oluliselt nende tarbijate osakaal, kelle hinnangul on illegaalsete sigarettide hankimine muutunud kergemaks – nii arvas 13% illegaalsete sigarettide ostjatest. Kahel eelnenud aastal (2012. ja 2013.) ei pidanud ükski vastaja illegaalsete sigarettide hankimise muutumist kergemaks. Illegaalsete sigarettide suitsetajate osakaal, kelle arvates salasigaretide hankimine muutus lihtsaks, oli viimati võrreldaval tasemel 2008. aastal (14%, vt tabel 3.1). Et salasigaretide kättesaadavus on viimasel aastal muutunud raskemaks, arvas 32% illegaalsete sigarettide suitsetajatest ja sellise hinnangu andnud tarbijate osakaal langes juba teist aastat. Piirkondlikult tajusid kõige enam Lõuna-Eestis elanikud, et illegaalsete sigarettide hankimine on muutunud raskemaks (70% sealsetest salasigaretide ostjatest). Lääne-Eestis elavad salasigaretide suitsetajatest olid aga kõik (100%) seisukohal, et salasigaretide kättesaadavus on muutunud kergemaks.(vt. lisa 2.6).

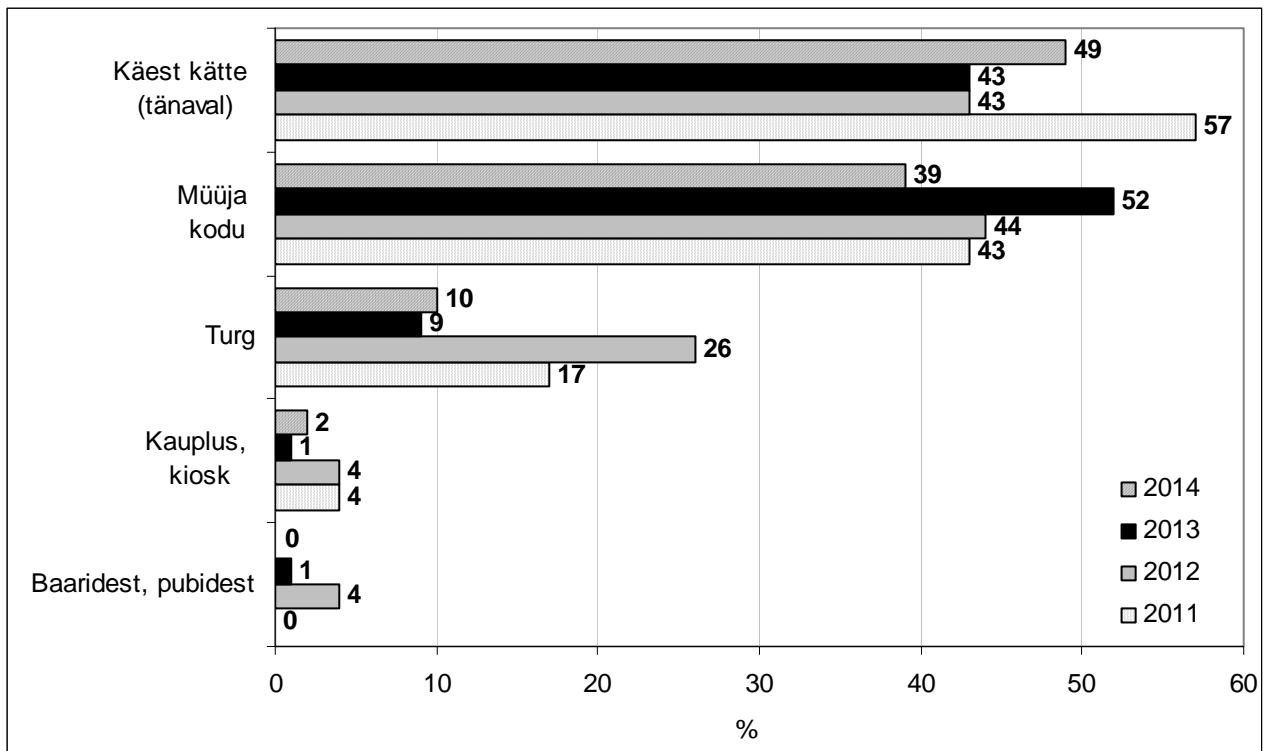
Tabel 3.1. Illegaalsete sigarettide kättesaadavus aasta jooksul
(% illegaalsete sigarettide ostjatest)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Muutus kergemaks	13	14	4	3	14	9	6	5	0	0	13
Jäi samaks	61	49	60	63	53	52	45	62	47	42	51
Muutus raskemaks	17	30	20	21	20	23	36	19	44	41	32
Ei oska öelda	9	7	16	13	13	16	13	14	9	17	4
Kokku	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kõige enam kaubeldakse salasigaretidega tänaval ja otse müüjate juures kodus. 2014. aastal hankisid ligi pooled (49%) ostjatest salasigarette tänavalt. Tänavamüük on olnud ka varasematel aastatel kõige enam levinud kauplemisvorm, kuigi 2013. aastal muutus korraks populaarseimaks illegaalsete sigarettide hankimine müüjate juures kodust. Võrreldes 2013. aastaga vähenes müüjate elukohast salasigarette ostnute osakaal -13%-punkti, kuid tänavamüük kasvas +6%-

punkti. Kolmandaks arvestatavaks illegaalsete sigarettide ostukohaks on turud, kus 2014. aastal soetas salasisigarette 10% tarbijatest. Kuigi turgudelt salasisigarette hankimine 2014. aastal natuke kasvas, on varasemate aastatega võrreldes turgude osatähtsus siiski märgatavalt vähenenud (nt. 2012. aastal ostis turgudelt salasisigarette 26% illegaalsete sigarettide suitsetajatest). Muude ostukohtade nagu kaupluste ja kioskite olulisus salasisigarette hankimisel on veelgi madalam ning baaridest või pubidest illegaalseid sigarette 2014. aastal ei ostetud (vt joonis 3.1).

Joonis 3.1. Illegaalsete sigarettide ostukohad (% illegaalsete sigarettide ostjatest)



Võrreldes salasisigarette ostukohtade eelistusi alates 2004. aastast selgub, et läbi aastate on levinuimaks viisiks olnud illegaalsete sigarettide ostmine käest kätte tänavalt. Kõige kõrgem oli tänavatelt salasisigarette ostnud tarbijate osakaal 2011. aastal (57%), aasta keskmiselt moodustab tänavatelt salasisigarette ostnute osakaal 2004-2014 vahelisel perioodil 47% (vt tabel 3.2). Väga levinud ostukohtadeks on ka müüjate kodud, kust enim osteti salasisigarette 2013. aastal (52% salasisigarette ostjatest). Keskmiselt on igal aastal ajavahemikus 2004-2014 müüjate kodudest salasisigarette ostnud 38% salasisigarette ostjatest. Pikemale perioodile tagasi vaadates on kõige rohkem vähenenud salasisigarette ostmine turgudelt. Kui 2004. aastal ostis turgudelt illegaalseid sigarette sama suur osakaal salasisigarette suitsetajatest kui müüjate kodudest (44%), siis 2014. aastal hankis turgudelt salasisigarette vaid 10% illegaalsete sigarettide tarbijatest.

Tabel 3.2. Illegaalsete sigarettide ostukohad
(% illegaalsete sigarettide ostjatest, vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Käest kätte (tänaval)	33	48	53	51	39	52	49	57	43	43	49
Müüja kodu	44	38	35	30	26	29	34	43	44	52	39
Turg	44	20	18	25	19	17	13	17	26	9	10
Kauplus, kiosk	4	8	1	5	9	1	4	4	4	1	2
Baar, publi	1	3	0	2	2	1	0	0	4	1	0
Mujal	13	13	8	8	16	12	9	12	5	7	2

Küsitlustulemuste järgi eelistati 2014. aastal müüja kodust salasigarettide osta kõige enam Kirde-Eestis (71% salasigarettide ostjatest) ja suuremates linnades (67%) ning see oli populaarsem ka mitte-eestlaste hulgas (54%, vt lisa 2.7). Tänavamüük oli valdav Kesk-, ja Lääne-Eestis ning võrreldes mitte-eestlastega eelistasid seda enam eestlastest salasigarettide tarbijad.

3.2. Illegaalsete sigarettide tarbimine

Illegaalseid sigarette ostetakse endiselt kõige enam selle tõttu, et nende hind on madalam võrreldes legaalsete sigarettidega. Madalamat hinda pidas väga oluliseks 83% ning mõnevõrra oluliseks 17% salasigarettide ostjatest (vt. tabel 3.3). Iseloomulik on, et salasigarettide madalamat hinda väga oluliseks pidavate tarbijate osakaal on viimastel aastatel vähehaaval kahanenud. See viitab majanduslike võimaluste paranemisele, mille tulemusena on kasvanud ka legaalseid sigarette eelistanud suitsetajate osakaal, vt ptk 1.2.). Vähenenud on ka nende tarbijate osakaal, kes ostsid salasigarette, sest legaalselt ei olnud soovitud sigaretimarki saadaval (2014. aastal pidas seda väga või mõnevõrra oluliseks 28% ja 2013. aastal 32% illegaalsete sigarettide suitsetajatest). Illegaalsete sigarettide kergest kättesaadavust on ka järjest vähem toodud põhjuseks nende ostmisel - väga oluliseks pidas illegaalsete sigarettide lihtsat hankimist 2014. aastal 21%, 2013. aastal 23% ja 2012. aastal 36% illegaalsete sigarettide ostjatest). Salasigarettide madalamat hinda võrreldes legaalsete sigarettidega pidasid väga oluliseks ostupõhjuseks pea-aegu kõik salasigarettide suitsetajad, mõnevõrra oluline oli see vaid 18-29-aastaste ja kõrgema sissetulekuga (üle 800 € netosissetulekuga perekonnaliikme kohta kuus) vastajate jaoks (vastavalt 48% ja 100%).

Tabel 3.3. Illegaalsete sigarettide ostmise põhjused 2012-2014 (% illegaalsete sigarettide ostjatest)

	Väga oluline	Mõnevõrra oluline	Pole oluline	Ei oska öelda
Illegaalsed sigaretid on odavamad				
2014	83	17	0	0
2013	84	15	1	0
2012	89	11	0	0
Mark mida tarbitakse, pole legaalselt saadaval				
2014	4	24	57	15
2013	26	6	66	2
2012	14	19	51	16
Illegaalsed sigaretid on kergesti kättesaadavad				
2014	21	39	25	15
2013	23	39	23	15
2012	36	36	12	16

Lemmik sigaretimargi puudumist legaalsel turul pidasid kõige olulisemaks 50-64 aastased (13% illegaalsete sigarettide suitsetajatest), Lõuna-Eesti ja väikelinnade elanikud (vastavalt 42% ja 23% salasigaretide suitsetajatest). Sigaretimarkidena, mida vastanute hinnangul ei saa legaalselt hankida, nimetati *Arktika*, *NZ*, *Fest*, *Priima*, *Kiss*, *Bayron*. Salasigaretide lihtsat kättesaadavus nimetati väga oluliseks põhjuseks nende ostmisel Kirde-Eesti ja suuremate linnade elanike poolt (vastavalt 44% ja 61% sealsetest salasigaretide suitsetajatest), aga oluline oli see ka nooremate (18-29 aastat) salasigaretide suitsetajate jaoks. Salasigaretidest osteti 2014. aastal kõige enam järgmisi marke: *Bayron*, *Bond*, *Arktika*, *Marlboro*, *Winston*, *Fest*, *Kiss*, *More*. Kokku nimetati 12 marki salasigarette.

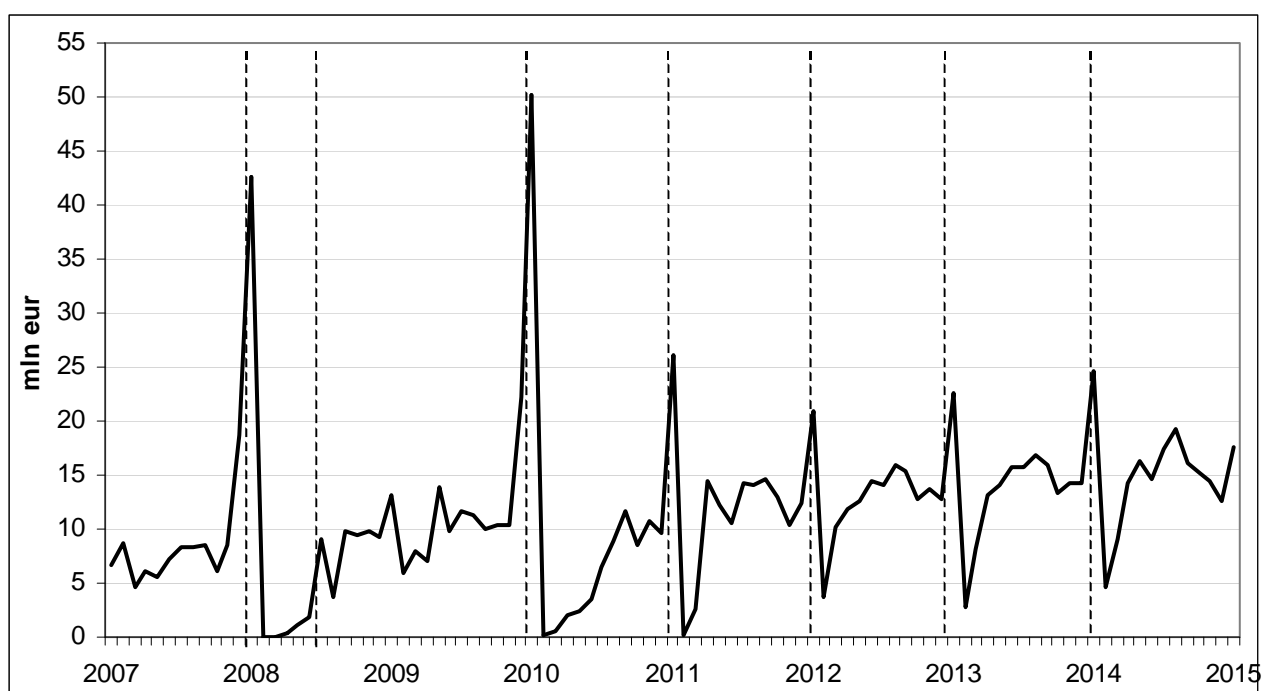
Tubakatoodetele on kehtestatud aktsiisimäärad, et piirata nende kui tervistkahjustavate toodete tarbimist, kuid samas on see ka üheks riigi maksutulude allikaks. Nii laekus 2014. aastal riigieelarvesse 178,2 mln eurot tubakaaktsiisi, mis moodustas maksutuludest 2,7%. Lisaks laekub müügist ka käibemaks. Illegaalsete sigarettide pealt aga riigile mingeid makse ei maksta ja see võimaldab neid müüa madalama hinnaga kui legaalseid sigarette. Ebaseaduslike sigarettide müügi tõttu jääb riigil igal aastal saamata kümnete miljonite eurode eest maksutululu.

Sigaretide aktsiis koosneb kahest osast – fikseeritud määrast ja proportsionaalsest määrast³. Fikseeritud määraga maksustatakse sigarette nende koguse alusel, proportsionaalne maksumäär arvutatakse sigaretipaki lubatud maksimaalselt jaehinnalt. Eestis on sigarettide aktsiisi tõstetud

³ Fikseeritud määr 1000 sigareti kohta 46,50 € ehk 0,93 € ühe paki eest (alates 01.01.2014)
Proportsionaalne määr jaehinnast 34% (alates 01.01.2014).

igal aastal, et viia need vastavusse Euroopa Liidus kehtivatele miinimummääradele. 2015. aastal tubakatoodete aktsiisi aga ei muudetud, neid tõstetakse taas aastatel 2016-2018 8% aastas ning aastatel 2019 ja 2020 10% võrra aastas⁴. Tavaliselt soetavad kaupmehed enne uue aktsiisimäära jõustumist suure varu vana aktsiisimääraga tubakatooteid. Seda kajastab ka aktsiisitulude suhteliselt suur laekumine iga aasta jaanuaris, kui laekub aktsiis eelmisel kuul soetatud varudelt. (vt. joonisel 3.2). Kuna 2015. aastal aktsiisimäär ei muutunud, jäi ka varude tegemine ja maksulaekumise tõus tagasihoidlikumaks.

Joonis 3.2. Tubakaaktsiisi laekumine ja tubakaaktsiisi tõusud⁵



Allikas: Rahandusministeerium

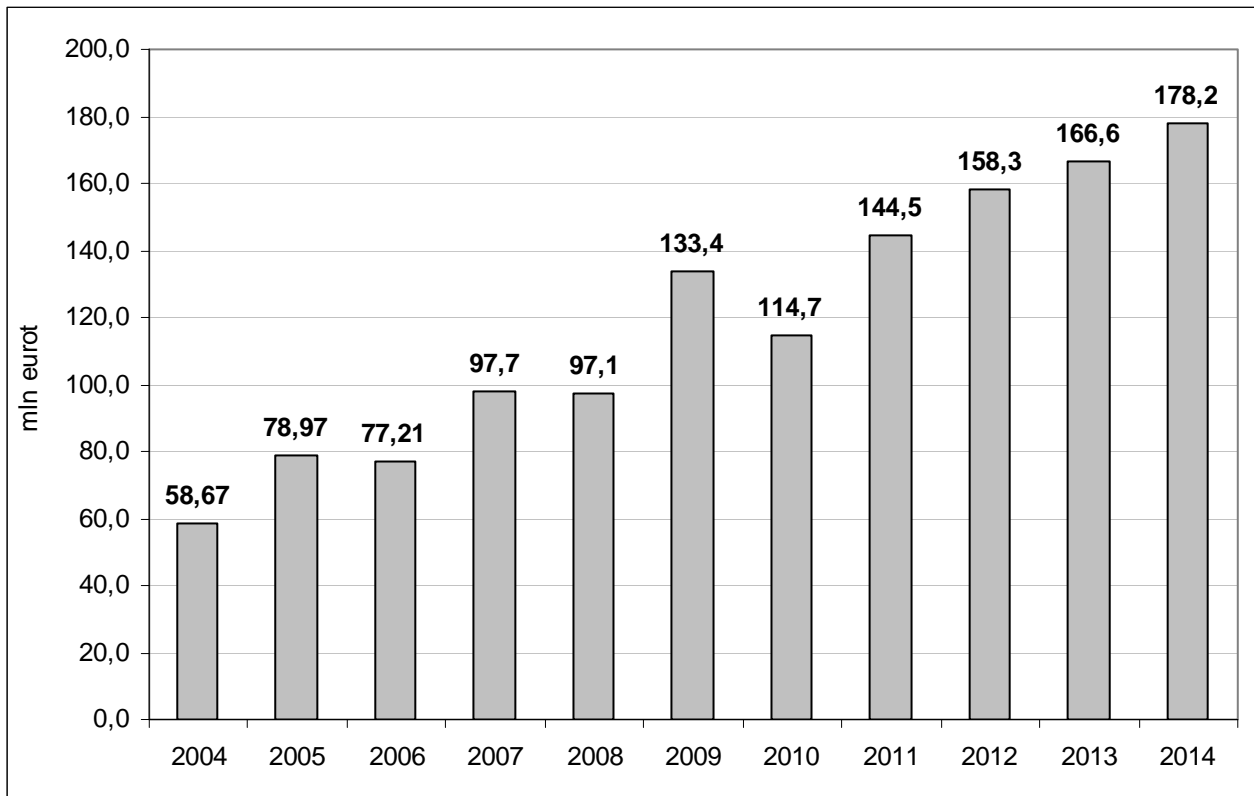
Tulenevalt aktsiisimäärade suurenemisest on igal aastal kasvanud ka riigieelarvesse laekuvad tulud. Tubakaaktsiisi laekus 2014. aastal 178,2 miljonit eurot, mis on võrreldes eelmise aastaga 6,9% enam. Tubakaaktsiisi laekumised on kasvanud viimasel kümnel aastal enamikul aastatel (väljaarvatud 2006., 2008. ja 2010. aastal) ja 2014. aasta laekumine ületas kümne aasta tagust (2004. a) laekumist 3,1 korda (vt. joonis 3.3). Kuigi 2015. aastal tubakaaktsiisi määr ei muutunud, planeerib riik tubakatoodete eest aktsiisi saada 3,8% rohkem kui eelmisel aastal.

⁴ Alkoholi- tubaka- kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu 8.05.2015

⁵ Sigarettide aktsiisimäärad alates: 1.07.2005 26% jaehinnast + 0,35 € paki kohta; 1.01.2008 28% + 0,46 € paki kohta; 1.07.2008 31% + 0,64 € paki kohta; alates 1.01.2010 33% + 0,67 € paki kohta; alates 1.01.2011 33% + 0,77 € paki kohta; alates 1.01.2012 33% + 0,84 € paki kohta; alates 1.01.2013 33% + 0,90 € paki kohta; alates 1.01.2014 34% + 0,93 € paki kohta. 2015.aastal tubakaaktsiis ei muutnud.

2014. aastal laekunud tubakaaktsiisist moodustas peamise osa sigarettide eest laekunud aktsiis mahus 175,4 miljonit eurot (97% kogu laekunud tubakaaktsiisist). Sigarettide pealt riigieelarvesse laekunud aktsiis kasvas 2014. aastal 8,7% (laekumise kasvust andis aktsiisimäära muutumine 3,3%).

Joonis 3.3. Tubakaaktsiisi laekumine aastate lõikes (mln eurot)

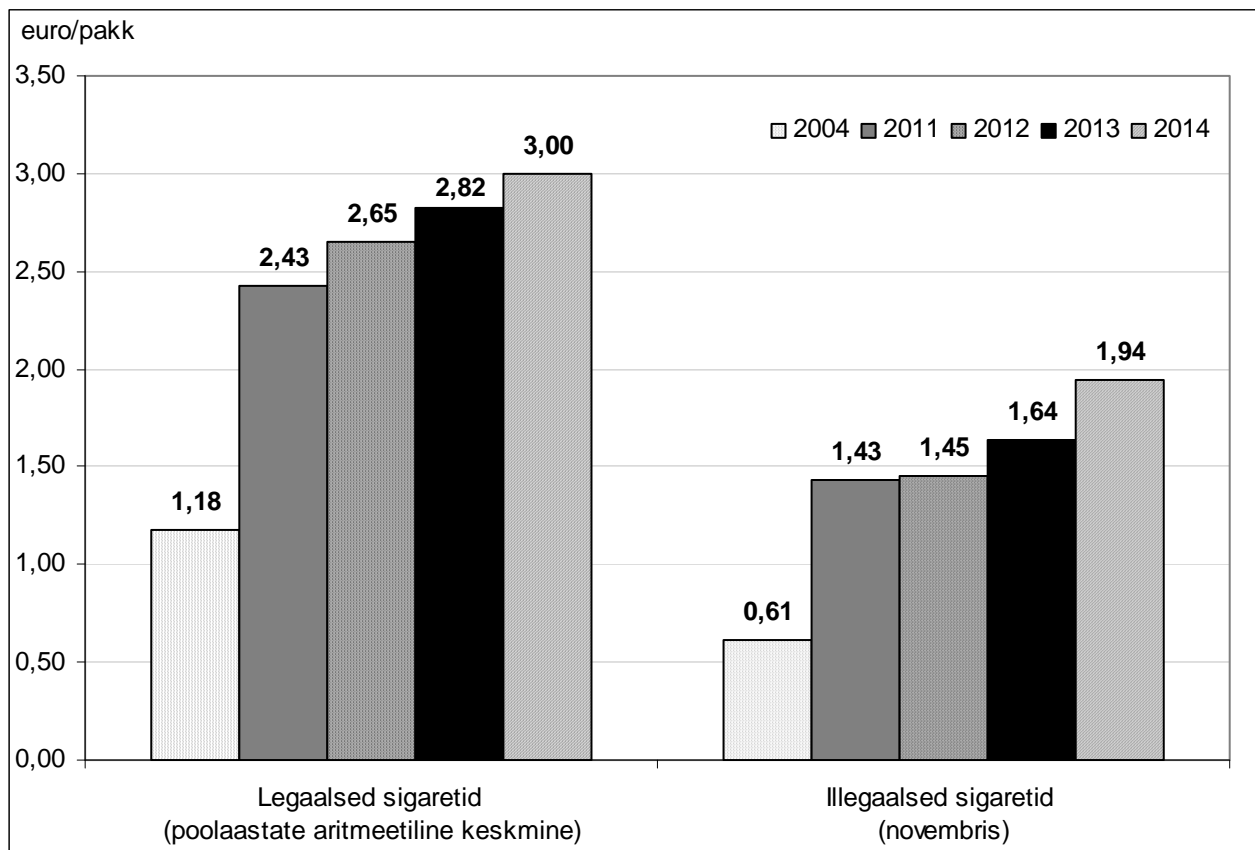


Allikas: Rahandusministeerium

Legaalsete sigarettide paki keskmine hind oli 2014. aastal 3 eurot. Võrreldes 2013. aastaga suurenes hind 6,4%. Illegaalsete sigarettide pakk maksis küsitluse põhjal samal ajal 1,94 eurot, muutudes aastaga kallimaks 18,3%. Illegaalsete sigarettide hinnad on alates 2013. aastast kasvanud märgatavalt kiiremini kui leaalsete sigarettide hinnad (vt. joonis 3.4). Kui võrrelda hindade tõusu alates 2012. aastast, siis leaalsetel sigarettidel on see +13,2%, salasigaretidel aga +33,8% .

Võrreldes muutusi kümne aasta taguste hindade suhtes, siis on leaalsed sigaretid läinud selle ajaga 2,5 korda kallimaks, salasigaretid aga 3,2 korda kallimaks. Sellest tulenevalt on vähenenud ka illegaalsete ja leaalsete sigarettide hinnaerinevused – kui 2004. aastal olid leaalsed sigaretid illegaalsetest 93% kallimad, siis 2014. aastal oli hinnavahe vaid 55%.

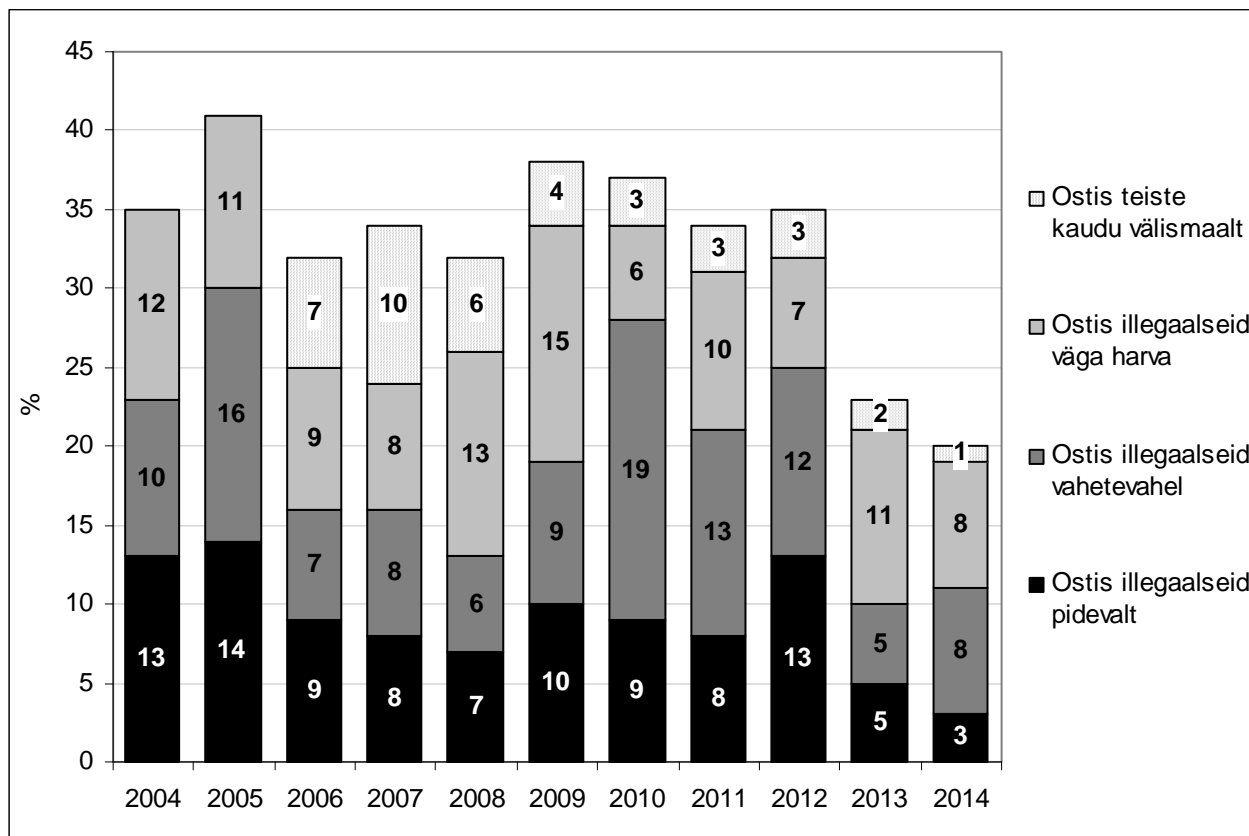
Joonis 3.4. Sigaretipaki keskmine müügihind



Salasigarette ostis 2014. aastal küsitluse põhjal 19% suitsetajatest. Kui 2013. aastal toimus suitsetajate hulgas järsk illegaalsete sigarettide ostjate vähenemine, siis 2014. aastal oli langus mõõdukam (2013. aastal ostis salasigarette 21% suitsetajatest ning 2012. aastal 32% suitsetajatest). 2014. aastal illegaalseid sigarette ostnud suitsetajatest ostis salasigarette pidevalt 3%, vahetevahel 8% ning väga harva samuti 8% suitsetajatest (vt joonis 3.5). Kuigi 2013. aastaga võrreldes on 2014. aastal vähenenud illegaalseid sigarette pidevalt ostnud suitsetajate osakaal, on vastukaaluks kasvanud vahetevahel salasigarette ostnud suitsetajate osakaal enam ja selle tulemusena suitsetas salasigarette kas pidevalt või vahetevahel 2014. aastal rohkem suitsetajaid kui aasta varem (vastavalt 11% ja 10%). Seevastu on märgatavalt langenud väga harva illegaalseid sigarette ostnud suitsetajate osakaal (2014. a. 8%, 2013. a. 11%).

Eeltoodud andmed kajastavad suitsetajate endi hinnanguid salasigaretide ostmise kohta. Lähtudes küsitlusest ilmnenu asjaolust, et osa enda hinnangul salasigarette mittedeale ostis siiski teiste poolt välismaalt toodud sigarette, (mis pole legalne) on vajalik arvesse võtta ka sellised tarbijad, kes olid teadmatult salasigaretide ostjad. Alates 2006. aastast on teiste kaudu välismaalt sigarette ostnud suitsetajate osakaal ka välja toodud. Võttes arvesse nii teadlikult salasigarette ostnud suitsetajad (19%) kui ka teadmatult illegaalseid sigarette ostnud suitsetajad (1%) saame kokku, et illegaalsete sigarettide suitsetajad moodustasid 2014. aastal kokku suitsetajatest 20% (2013. aastal 23%).

Joonis 3.5. Illegaalsete sigarettide ostmine (% suitsetajatest)



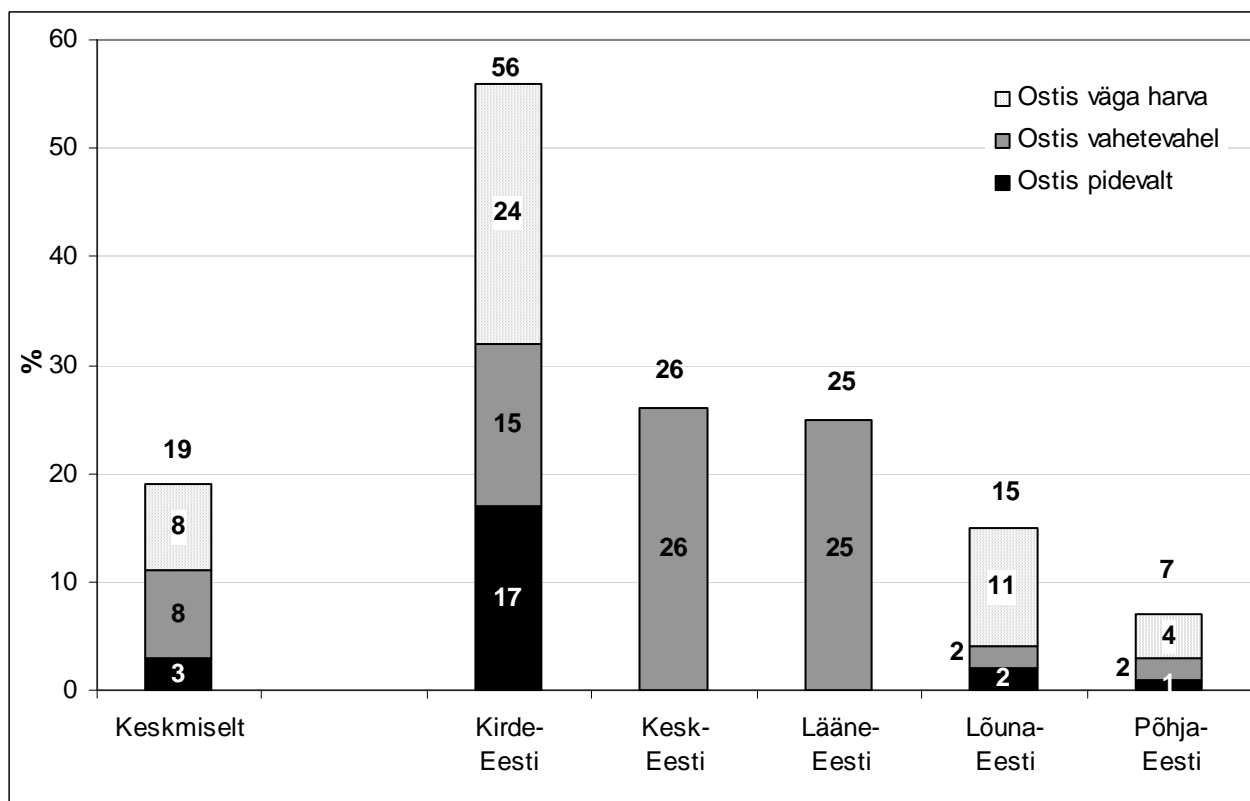
Teadlikult salasigarette ostnud suitsetajate osakaal on jõudnud madalaimale tasemele EKI koostatud uuringute ajaloos. Samuti ei ole varem olnud salasigarette pidevalt ostnud suitsetajate osakaal nii väike (8%, vt tabel 3.4). Aastatega on järjest vähemaks jäänud ka neid suitsetajaid, kes tarbisid teadmatult illegaalseid sigarette, mis olid välismaalt müügiks toodud.

Tabel 3.4. Illegaalsete sigarettide teadlik ostmine (% suitsetajatest)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ostis pidevalt	13	14	9	8	7	10	9	8	13	5	3
Ostis vahetevahel	10	16	7	8	6	9	19	13	12	5	8
Ostis väga harva	12	11	9	8	13	15	6	10	7	11	8
Ei ostnud	65	59	75	76	74	66	66	69	68	79	81
Kokku	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Salasigarette osteti kõige rohkem Kirde-Eestis, kus neid oli 2014. aastal ostnud 56% suitsetajatest (vt joonis 3.6). Kirde-Eestis on salasigarette suitsetamine saagenenud, mida näitab pidevalt salasigarette ostnud suitsetajate osakaalu kasv 9%-lt 2013. aastal 17%-ni 2014. aastal.

Joonis 3.6. Teadlikult illegaalseid sigarette ostnud suitsetajad piirkonniti 2014. aastal
(% suitsetajatest)



Samal ajal on suurenenud ka vahetevahel salasigarette ostnud suitsetajate osakaal (10%-lt 2013. a., 15%-ni 2014. a.) ning vähenenud väga harva illegaalseid sigarette ostnud suitsetajate osakaal (32%-lt 2013. a., 24%-ni 2014. a.). Salasigarette ostjaid oli enam veel mitte-eestlaste, 18-29 aastaste, alghariduse ja madala sissetulekuga suitsetajate seas (vt lisa 2.8).

Salasigarette ostnud suitsetajatelt küsiti, milline maksumärk on olnud nende poolt 2014. aastal ostetud salasigarette pakkidel. Vastanutest 87% oli ostnud teiste riikide maksumärke kandnud ja 13% ilma maksumärgita sigaretipakke. Kõige rohkem kandsid illegaalsed sigaretid Venemaa maksumärki (64% teiste riikide maksumärkidega sigarettidest), samas on Venemaa maksumärkidega sigarette ostnud suitsetajate osakaal väiksemaks jäänud (2012. aastal ostis Venemaa maksumärkidega sigarette 70% salasigarette suitsetajatest). Viimastel aastatel on järjest suurenenud Valgevene maksumärkidega sigarettide osakaal turul – kui 2012. aastal ostis Valgevene päritolu sigarette 5%, 2013. aastal 15%, siis 2014. aastal juba 23% salasigarette suitsetajatest. Küsitlusel nimetati veel ka Ukraina maksumärkidega sigarette, mida oli ostnud ligi 9% salasigarette ostjatest. Võltsitud Eesti maksumärgiga sigarette ei ole viimaste aastate küsitluste põhjal Eesti turul olnud.

Salasigaretid moodustasid suitsetajate isiklikust tarbimisest 2014. aasta novembris keskmiselt 45% (2013. aastal 37%). Sealjuures eranditult illegaalseid sigarette oli novembris ostnud 23% illegaalsete sigarettide suitsetajatest (2013. aasta novembris 12%). Illegaalsete sigarettide

tarbimise osakaal sigarettide kogutarbimisest moodustas ümberarvestusena kõigi suitsetajate suhtes 2014. aastal 8%. Võrreldes eelnenud aastaga vähenes see illegaalsete sigarettide suitsetajate ja teiste kaudu välismaalt sigarette hankivate suitsetajate hinnangul saadud näitaja 1%-punkti võrra (vt tabel 3.5).

Tabel 3.5. Illegaalsete sigarettide tarbimise osakaal sigarettide kogutarbimises
(ümberarvestus kõigi suitsetajate suhtes)

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
17%	22%	15%	15%	12%	15%	17%	14%	15%	9%	8%

4. ILLEGAALSETE SIGARETTIDE OSAKAAL SIGARETTITURUL

Illegaalsete sigarettide osakaalu leidmiseks üldises sigarettide tarbimises analüüsiti nii suitsetajate endi kogemusi ja hinnanguid salasigaretide tarbimise kohta, samuti arvestati elanike arvamusi sigarettide salaturu kohta üldisemalt. Kasutatud on ka üldisi statistilisi näitajaid, mis võimaldavad iseloomustada suitsetamise sh illegaalse tarbimise ulatust ühiskonnas (elanike arvu muutus, sigarettituru maht, turism jt). Järgnevalt tuuakse välja hinnangute võrdlus ja esitatakse tulemustest kokkuvõtted.

Elanike eksperthinnangute põhjal oli Eestis illegaalsete sigarettide osakaal üldisest sigarettide tarbimisest 2014. aastal 31%. Suitsetajate endi tarbimiskäitumine näitas, et salasigaretid moodustasid vaid 8% kogu sigarettide tarbimisest. Lahknevused hinnangutes on esinenud uuringutes igal aastal ja nende põhjusteks on teatud subjektiivsed ja eelarvamuslikud tegurid. Üldise olukorra hindamisel mõjutavad arvamust tihti inimese enda seisukohad, ühiskondlikud hoiakud, meedia, arvamusiidrite väljaütlemised jms. Tavaliselt on need väljendanud taunivat suhtumist illegaalse suitsetamise suhtes ja koos sellega kalduvad ka elanikud hindama üldist olukorda kriitilisemalt ning võib-olla ka liialdatult. Enda pahesid ei suudeta aga alati õigesti tajuda, neid püütakse ka varjata või leida õigustust. Seetõttu tuleks elanike antud hinnanguid võtta kui subjektiivseid, mis näitavad pigem salatarbimise piiripealseid väärtusi. Elanike eksperthinnangul kasvas 2014. aastal Eestis üldiselt salasigaretide osakaal tarbimisest 1%-punkti, samal ajal küsitluses osalejate endi tarbimise alusel tehtud arvestus näitas, et illegaalsete sigarettide osakaal on vähenenud 1%-punkti võrra. **EKI koostatud hinnangul moodustasid 2014. aastal illegaalsed sigarettid 19-22% üldisest sigarettide siseturumahust** (legaalsed ja illegaalsed sigarettid kokku). Andmed varasemate aastate hinnangute ning illegaalsete sigarettide turgu iseloomustavate näitajate kohta on toodud tabelis 4.1.

Legaalsete sigarettide turumahu hinnang põhineb *Eurostati* impordi-ekspordi andmetel⁶. Arvesse on võetud ka 2013. aasta hinnangulised laovarud, mis realiseeriti 2014. aastal. Laovarud tekitatakse tavaliselt aasta lõpus enne tubakaaktsiisi tõusu, et maksta uue aasta alguses realiseeritavate sigarettide pealt madalamat aktsiisi. Kuna 2015. aastal tubakaaktsiis ei muutunud, siis olulist varu 2014. aasta lõpus ei moodustunud. Kuigi 2014. aastal jäi sigarettide import ja reeksport eelnenud aastaga võrreldavale tasemele, siis arvestuslikest varudest tingituna kasvas 2014. aastal sigarettide müük siseturule +5% 1,90 miljardit sigarettini. Kahel eelnenud aastal (2013. ja 2012. a.) olid leaalsete sigarettide müügiimahud vähenenud. Sigarettide illegaalse kaubanduse osakaal on võetud suhtena kodumaist leaalsete sigarettide tarbimist, st turistide ostusid neis ei arvestata. Välituristide osakaaluks leaalsete sigarettide kogumüügist on arvestatud 12%.

⁶ Sigarettide tootmist Eestis ei ole

Tabel 4.1. Sigarettide illegaalse turu maht ja arvestuslik maksutulukaotus

Näitaja	Ühik	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Legaalsete sigarettide müük siseturul (sh turistide ostud)*	mld sigaretti	2,04	1,95	2,34	2,33	2,62	2,01	1,78	1,97	1,95	1,82	1,89
Illegaalse kaubanduse osakaal siseturul (ilma turistideta)	%	22-25	25-30	20-25	20-25	20-25	25-30	27-31	24-29	25-29	20-24	19-22
Sigarettide illegaalse turu keskmine maht	mld sigaretti mln eurot	0,56 17,1	0,67 18,9	0,61 17,5	0,61 20,3	0,69 25,9	0,69 35,5	0,66 40,3	0,64 45,3	0,65 47,1	0,46 38,0	0,43 41,8
Riigieelarvesse laekumata aktsiis	mln eurot	15,0	19,9	18,5	18,7	32,4	38,4	41,5	43,8	49,2	42,3	41,8
Riigieelarvesse laekumata käibemaks	mln eurot	5,5	6,6	6,0	6,5	9,8	13,2	15,6	17,5	19,5	16,0	16,7

* Andmed põhinevad *Eurostati* ekspordi-impordi andmetel, mida on korrigeeritud hinnanguliste laovarudega 2013. aasta andmeid on korrigeeritud.

Illegaalsete sigarettide osakaal sigarettide siseturumahust on vähenenud teist aastat järjest. Viimase kümne aasta jooksul on salasigarettide osatähtsus kõrgeim olnud 2010. aastal, kui see ulatus 27-31% sigarettide siseturumahust. Salasigarettide osakaal siseturu mahust saavutas 2014. aastal kõige madalama taseme illegaalsete tubakatoodete uuringute tegemise perioodi jooksul (1998.aastast). Illegaalsete sigarettide turumaht vähenes teist aastat ja eelnenud aastaga võrreldes müüdi salaturul 2014. aastal hinnanguliselt 430 miljonit salasigaretit, mis on 7% vähem kui 2013. aastal (460 mln). Illegaalsete sigarettide rahaline käive suurenes aastaga siiski +11% ja selle põhjuseks oli märgatavalt kasvanud salasigaretipaki hind (+18%). Hinnanguliselt moodustas illegaalsete sigarettide rahaline käive 42 miljonit eurot. Riigieelarvesse jäi illegaalse sigaretikaubanduse tõttu laekumata ligikaudu 16,8 miljonit eurot käibemaksu (kasv võrreldes 2013. aastaga +3,1%) ja 42,0 miljonit eurot tubakaaktsiisi (-3,2%). Kokku jäi 2014. aastal illegaalse sigaretikaubanduse tõttu riigil makse saamata 58,8 mln eurot (2013. aastal 59,7 mln eurot).

KOKKUVÕTE

Eestis suitsetas 2014. aastal 26% täiskasvanud elanikest. Erinevalt viimaste aastate langustrendist, kasvas 2014. taas suitsetavate elanike osakaal. Suitsetajate osakaal kasvas peamiselt igapäevaste suitsetajate lisandumise tõttu ja 2014. aastal oli neid 22% elanikest (2013. aastal 18%). Samas kahanes vahetevahel suitsetanute osakaal viimaste aastate madalaimale tasemele ehk 4%-le. Kokku kasvas suitsetajate osakaal täiskasvanud elanikkonnast 2014. aastal 3%-punkti võrra. Keskmiselt tarbisid suitsetajad 14 sigaretti päevas. Suitsetajad tarbivad sageli ka tubakatoodete alternatiive - 24% oli tarvitanud nikotiiniga e-sigaretti ja 15% ilma nikotiinita e-sigaretti. Levinud on ka vesipiibu tarbimine (17% suitsetajatest).

Legaalne sigaretipakk maksis 2014. aastal keskmiselt 3 eurot (2013. aastal 2,82 eurot). Illegaalsete sigarettide keskmine paki hind oli 1,94 eurot (2013. aastal 1,64 eurot). Võrreldes leegaalsete sigarettidega, on salasigarettide hind nii 2013. kui 2014. aastal kasvanud kiiremini. (2014. aastal kasvasid leegaalsete sigarettide hinnad 6,4% ja salasigarettide hinnad 18,3%).

Salasigarettide suitsetajate osakaal aastaga vähenes, teadlikult ostis 2014. aastal salasigaretti 19% suitsetajatest (2013. aastal 21%). Pidevalt ostis salasigaretti 3%, vahetevahel ja väga harva 8% suitsetajatest. Võrreldes 2013. aastaga vähenes pidevalt ja väga harva salasigaretti suitsetanute osakaal, suurenes aga vahetevahel salasigaretti suitsetanute osakaal. Enda hinnangul vaid leegaalseid sigarettide tarbinud suitsetajatest 1% suitsetas välismaalt müügiks toodud sigaretti, mis kvalifitseeruvad samuti salasigarettideks.

Salasigaretti osteti kõige rohkem Kirde-Eestis, kus neid oli 2014. aastal ostnud 56% suitsetajatest. Kirde-Eesti suitsetajad on hakanud ka sagedamini salasigaretti suitsetama – võrreldes 2013. aastaga on pidevalt salasigaretti ostnud suitsetajate osakaal suurenenud seal 9%-lt 17%-ni. Salasigarettide ostjaid oli enam mitte-eestlaste, 18-29 aastaste ja madalama sissetulekuga elanike hulgas.

Peamiselt osteti illegaalseid sigaretti madalama hinna tõttu, mida pidas väga oluliseks 83% ning mõnevõrra oluliseks 17% salasigarettide ostjatest. Salasigarettide odavat hinda väga oluliseks pidavate tarbijate osakaal on viimastel aastatel kahanenud, mis on tulenenud elanike majandusliku olukorra paranemisest. Legaalsed sigaretid olid 2014. aastal illegaalsetest sigarettidest 55% kallimad, 2013. aastal oli hinnaerinevus 72%.

2014. aastal salasigarettide turg vähesel määral taas suurenes (+2%). Kuna ka kogu sigarettiturg kasvas (elanikud on hakanud rohkem suitsetama), langes illegaalsete sigarettide osakaal kogu sigarettide siseturumahust, moodustades sellest 20-24%. Koguseliselt müüdi salasigaretti hinnanguliselt 470 miljonit tükki (2013. aastal 460 mln), mille rahaline käive moodustas 45,8 miljonit eurot (2013. aastal 37,9 mln €). Kokku jäi riigil illegaalse sigaretikaubanduse tõttu 2014. aastal saamata hinnanguliselt 64,3 miljoni euro eest aktsiisi- ja käibemaksu.

KÜSITLUSTULEMUSTE PROTSENTJAOTUSED

KAS TE OLETE VIIMASE AASTA JOOKSUL SUITSETANUD? (% vastanutest)

Ei suitseta üldse	71	
Jätsin suitsetamise	3	
Suitsetan vahetevahel (mitte iga päev)	4	
Suitsetan iga päev	22	keskmiselt 14 sigaretti päevas

KUI TE LOOBUSITE 2014. AASTAL SUITSETAMISEST VÕI HAKKASITE VÄHEM SUITSETAMA, SIIS MIS SEDA AJENDAS? (% suitsetajatest ja loobujatest, n=216; vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

Enda terviseprobleemid	11
Oma lähedaste pärast	5
Mure suitsetamise mõjust mittersuitsetajatele	2
Suitsetamine on ebamugavam (nt piirangud avalikes kohtades, tööl jne)	3
Suitsetamine muutus liiga kalliks	13
Üldine halvaksapanu suitsetamise ja suitsetajate suhtes	3
Hoiatavad sildid tubakatoodete pakenditel	3
Meediakampaaniad	0
Arsti soovitus	5
Suitsetamise lõpetamist soodustavad tasuta või soodsad ravimid	1
Hakkasin suitsetama e-sigarette	3

Muud põhjust märkis 1% vastanutest

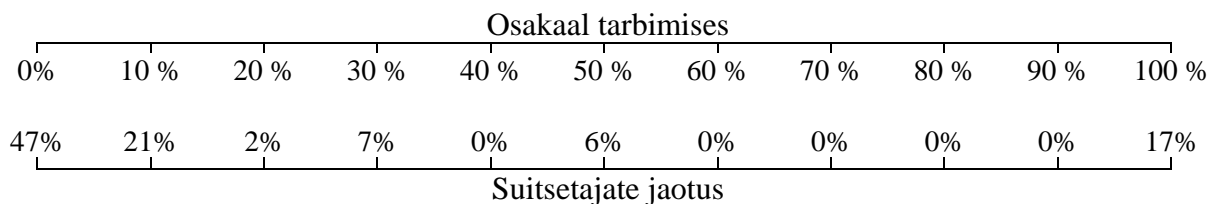
KAS TE OLETE 2014. AASTAL OSTNUD ENDALE VÄLISMAALT SIGARETTE, ET NEID EESTIS SUITSETADA? (% suitsetajatest, vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

		ostetud sigaretipakke aastas
Ostsin endale välismaal olles sigarette, et neid hiljem Eestis ise suitsetada	13	38
Palusin endale välismaalt sigarette tuua (andsin raha kaasa või maksin hiljem)	3	38
Ostsin teiste poolt välismaalt toodud sigarette, mida ma ei tellinud, aga mida mulle pakuti osta	9	78
Ei ostnud ise ega teiste poolt välismaalt toodud sigarette	54	

sigarettide päritoluriigid on ära toodud aruandes

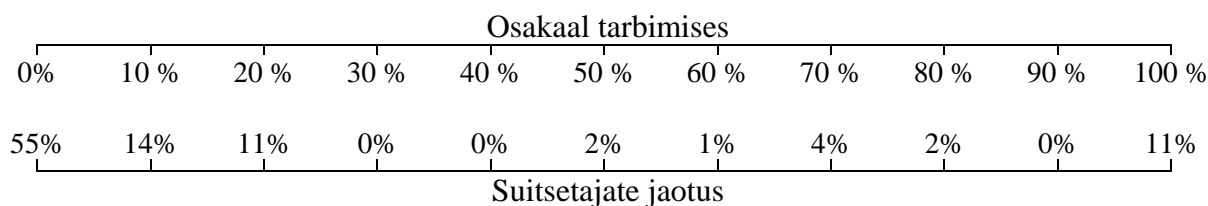
MILLISE OSA MOODUSTASID TEIE ENDA VÕI TEISTE POOLT VÄLISMAALT OSTETUD SIGARETID TEIE SIGARETTIDE KOGUTARBIMISEST EELMISEL KUUL?

Enda poolt välismaal ostetud sigarettide osakaal sigarettide kogutarbimisest eelmisel kuul:



Suitsetajate keskmine: 24,86%

Teiste poolt välismaalt ostetud sigarettide osakaal sigarettide kogutarbimisest eelmisel kuul:



Suitsetajate keskmine: 19,68%

Suitsetajate endi ja teiste poolt välismaalt ostetud sigarettide osakaal sigarettide kogutarbimisest eelmisel kuul : 44,54%

PALUN MÄRKIGE, KUI PALJU JA MILLISE HINNAGA TE OSTSITE 2014. AASTA NOVEMBRIS ISE VÕI TEISTE KAUDU VÄLISMAALT SIGARETTE? (% suitsetajatest)

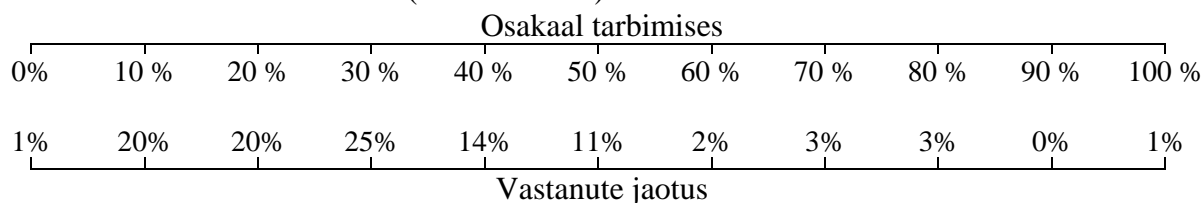
Ostsin novembris välismaalt sigarette 41 keskmiselt 11 pakki hinnaga 2,26 €/pakk
Ei ostnud novembris välismaalt sigarette 59

SALASIGARETTIDE MÜÜK EESTIS

KAS TEIE TUTVUSRINGKONNAS ON INIMESI, KES OSTAVAD SALASIGARETTE?
(% vastanutest)

Jah, tean paljusid	7
Jah, tean mõnda	22
Ei tea kedagi	56
Ei oska öelda	15

KUI SUUREKS TE HINDATE SALASIGARETTIDE OSA EESTI ELANIKE ÜLDISES SIGARETTIDE TARBIMISES? (% vastanutest)



Vastajate keskmine: 31,4%

KAS TEIE ISIKLIKULT TEATE MÕNDA PIDEVALT TEGUTSEVAT SALASIGARETTIDE MÜÜGIKOHTA VÕI MÜÜJAT? (% vastanutest)

Jah	14
Ei	86

KOKKUPUUTED SALASIGARETTIDEGA

KAS TE ISE OSTSITE 2014. AASTAL SALASIGARETTE? (% suitsetajatest)

Ei ole ostnud	81
Ostsin väga harva	8
Ostsin vahetevahel	8
Ostsin pidevalt	3

KUI TE EI OSTNUD 2014. AASTAL SALASIGARETTE, SIIS KUI OLULISED ON TEIE JAOKS JÄRGMISED PÕHJUSED? (% legaalsete sigarettide eelistajatest)

	Väga oluline	Mõnevõrra oluline	Ei ole oluline	Ei oska öelda
Majanduslik olukord võimaldab osta legaalseid sigarette	56	25	14	5
Pean endast lugu ja põhimõtteliselt ei osta salasigarette	58	16	15	11
Minu sõprusringkond suhtuks sellesse halvustavalt	18	8	34	40
Salasigarette pole kerge saada	13	16	23	48
Salasigaretid võivad olla tervisele ohtlikud	41	17	10	32
Salasigaretide kvaliteet on halb	44	15	6	35
Salasigaretide ostmisega rikuksin seadust	38	10	29	23
Salasigaretide ostmisega toetaksin allilma	38	17	20	25

KUI TE OSTSITE 2014. AASTAL SALASIGARETTE, SIIS KUI OLULISED ON TEIE JAOKS JÄRGMISED PÕHJUSED? (% salasigaretide ostjatest)

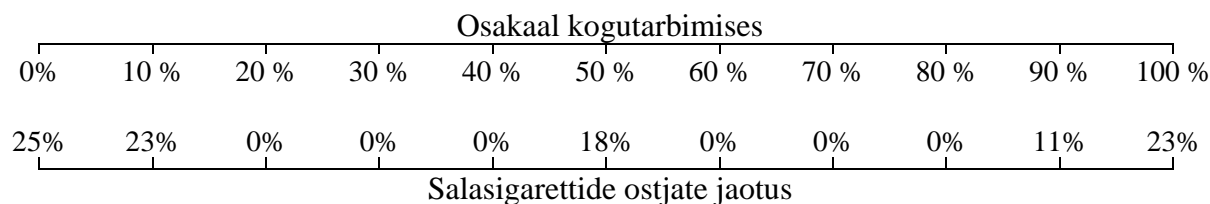
	Väga oluline	Mõnevõrra oluline	Ei ole oluline	Ei oska öelda
Salasigaretid on odavamad	83	17	0	0
Salasigaretid on minu jaoks kergesti kättesaadavad	21	39	25	15
Mark, mida soovin tarbida, pole legaalselt saadaval	4	24	57	15

Nimetati marke Arktika, Marlboro, NZ, Fest, Priima, Kiss, Bayron

PALUN MÄRKIGE, KUI PALJU JA MILLISE HINNAGA TE OSTSITE 2014. AASTA NOVEMBRIS SALASIGARETTE? (% salasigaretide ostjatest)

Ostsin novembris salasigarette	71	keskmiselt 18 pakki hinnaga 1,94 €pakk
Ei ostnud novembris salasigarette	29	

MILLISE OSA MOODUSTASID SALASIGARETID TEIE SIGARETTIDE KOGUTARBIMISEST EELMISEL KUUL?



Salasigarette ostjate keskmine: 44,76%

MILLISEID SALASIGARETTIDE MARKE TE OSTATE KÕIGE ROHKEM?

Peamised: *Bayron, Bond, Arktika, Marlboro, NZ, Winston, Fest, Kiss, More*

MILLINE MAKSUMÄRK OLI TEIE POOLT 2014. AASTAL OSTETUD SALASIGARETTIDE PAKKIDEL? (% salasigarette ostjatest, vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

Võltsitud Eesti maksumärk	0	
Teise riigi maksumärk (mitte Eesti)	55	millise riigi? <i>toodud aruandes</i>
Maksumärki polnud	11	

KUST TE TAVALISELT OSTATE SALASIGARETTE?

(% salasigarette ostjatest, vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

Käest kätte (tänavalt)	49
Turult	10
Kauplustest, kioskitest	2
Baaridest, pubidest	0
Müüja kodust	39
Muud vastust märkis 2% vastanutest	

KUIDAS MUUTUS TEIE JAOKS SALASIGARETTIDE KÄTTESAADAVUS 2014. AASTAL (võrreldes eelmise aastaga)? (% salasigarette ostjatest)

Muutus kergemaks	13
Jäi samaks	51
Muutus raskemaks	32
Ei oska öelda	4

KÜSITLUSTULEMUSTE PROTSENTJAOTUSED SOTSIAAL-DEMOGRAAFILISTE GRUPPIDE LÕIKES

Elanike suitsetamisharjumused

(% vastanutest)

		Ei suitseta üldse	Loobunud suitsetamisest	Suitsetab vahetevahel	Suitsetab iga päev
Keskmiselt		71	3	4	22
Regioon	Põhja-Eesti	72	2	5	21
	Kesk-Eesti	75	3	5	17
	Kirde-Eesti	67	5	2	26
	Lääne-Eesti	79	3	1	17
	Lõuna-Eesti	67	4	4	25
Elukoht	Tallinn	75	2	5	18
	suured linnad	68	1	1	30
	väikelinnad	74	3	4	19
	maa-asulad	70	4	4	22
Rahvus	eestlased	72	3	4	21
	mitte-eestlased	71	2	4	23
Vanus	18 - 29 aastased	64	6	10	20
	30 - 49 aastased	69	3	2	26
	50 - 64 aastased	73	1	2	24
	65 - 74 aastased	87	1	2	10
Sugu	naised	78	2	3	17
	mehed	66	4	4	26
Haridus	alg	52	3	0	45
	kesk	71	3	4	22
	kõrg	83	3	4	10
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 200 €	68	3	0	29
	201- 400 €	72	2	4	22
	401- 600 €	67	3	6	24
	601- 800 €	71	8	0	21
	üle 800 €	82	1	4	13

Suitsetamisest loobumise põhjused

(% suitsetajatest, kes 2014.a vähendasid või loobusid suitsetamisest, n=216. Vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

		Enda tervise- probleemid	Oma lähedaste pärast	Mure suitsetamise mõjust mitte- suitsetajatele	Suitsetamine on ebamugavam
Keskmiselt		11	5	2	3
Regioon	Põhja-Eesti	11	5	4	0
	Kesk-Eesti	18	7	7	18
	Kirde-Eesti	8	2	0	3
	Lääne-Eesti	11	2	0	6
	Lõuna-Eesti	11	7	0	3
Elukoht	Tallinn	15	8	7	0
	suured linnad	6	7	0	4
	väikelinnad	14	2	0	6
	maa-asulad	10	3	2	4
Rahvus	eestlased	11	4	2	3
	mitte-eestlased	11	7	3	4
Vanus	18 - 29 aastased	14	2	2	0
	30 - 49 aastased	12	10	4	6
	50 - 64 aastased	5	0	0	3
	65 - 74 aastased	15	9	0	2
Sugu	naised	13	10	6	6
	mehed	10	2	0	1
Haridus	alg	6	0	0	0
	kesk	9	9	5	6
	kõrg	24	4	0	3
Netosissetulek leibkonnaliikm kohta kuus	kuni 200 €	3	7	0	10
	201- 400 €	9	4	2	4
	401- 600 €	10	9	7	0
	601- 800 €	32	4	0	3
	üle 800 €	6	0	0	0

Suitsetamisest loobumise põhjused

(% suitsetajatest, kes 2014.a vähendasid või loobusid suitsetamisest, n=216. Vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

		Suitsetamine on muutunud liiga kalliks	Halvakspanu suitsetamise ja suitsetajate suhtes	Hoiatavad sildid tubakatoodete pakenditel
Keskmiselt		13	3	3
Regioon	Põhja-Eesti	19	1	0
	Kesk-Eesti	21	0	0
	Kirde-Eesti	5	3	0
	Lääne-Eesti	8	10	6
	Lõuna-Eesti	6	4	7
Elukoht	Tallinn	7	1	0
	suured linnad	6	6	0
	väikelinnad	34	5	3
	maa-asulad	12	1	6
Rahvus	eestlased	11	2	4
	mitte-eestlased	17	4	0
Vanus	18 - 29 aastased	2	1	7
	30 - 49 aastased	11	5	1
	50 - 64 aastased	23	1	0
	65 - 74 aastased	34	6	0
Sugu	naised	19	4	0
	mehed	9	2	4
Haridus	alg	18	0	6
	kesk	10	4	1
	kõrg	12	5	0
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 200 €	10	7	0
	201- 400 €	10	0	0
	401- 600 €	15	8	2
	601- 800 €	25	0	14
	üle 800 €	6	0	0

Suitsetamisest loobumise põhjused

(% suitsetajatest, kes 2014.a vähendasid või loobusid suitsetamisest, n=216. Vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

		Arsti soovitus	Suitsetamise lõpetamist soodustavad tasuta või soodsad ravimid	Hakkas suitsetama e-sigarette
Keskmiselt		5	1	3
Regioon	Põhja-Eesti	2	1	3
	Kesk-Eesti	7	0	0
	Kirde-Eesti	6	0	5
	Lääne-Eesti	0	0	0
	Lõuna-Eesti	9	0	4
Elukoht	Tallinn	3	2	4
	suured linnad	5	0	5
	väikelinnad	3	0	2
	maa-asulad	8	0	1
Rahvus	eestlased	6	1	1
	mitte-eestlased	3	0	7
Vanus	18 - 29 aastased	7	0	3
	30 - 49 aastased	5	0	6
	50 - 64 aastased	3	2	0
	65 - 74 aastased	5	0	0
Sugu	naised	5	0	6
	mehed	5	1	1
Haridus	alg	6	0	0
	kesk	4	1	4
	kõrg	7	0	5
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 200 €	0	0	7
	201- 400 €	5	0	1
	401- 600 €	3	0	7
	601- 800 €	17	3	0
	üle 800 €	0	0	0

Sigarettide ostmine välismaalt

(% suitsetajatest. Vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

		Ostsin ise välismaalt endale	Palusin teistel välismaalt tuua	Ostsin välismaalt toodud sigarette, mida pakuti müüa	Ei ostnud ise ega teiste kaudu välismaalt
Keskmiselt		13	3	9	54
Regioon	Põhja-Eesti	14	2	1	56
	Kesk-Eesti	8	0	0	61
	Kirde-Eesti	31	15	46	22
	Lääne-Eesti	0	0	25	68
	Lõuna-Eesti	9	0	2	60
Elukoht	Tallinn	21	4	2	61
	suured linnad	20	5	18	55
	väikelinnad	4	2	8	75
	maa-asulad	7	1	9	38
Rahvus	eestlased	13	2	8	53
	mitte-eestlased	14	5	11	57
Vanus	18 - 29 aastased	9	3	18	63
	30 - 49 aastased	14	2	3	58
	50 - 64 aastased	16	5	8	40
	65 - 74 aastased	5	5	9	60
Sugu	naised	12	3	10	50
	mehed	14	3	8	57
Haridus	alg	7	0	12	47
	kesk	14	3	9	62
	kõrg	22	9	4	50
Netosissetulek leibkonnaliikm kohta kuus	kuni 200 €	16	9	9	47
	201- 400 €	10	3	20	62
	401- 600 €	9	0	2	41
	601- 800 €	25	0	0	69
	üle 800 €	16	7	0	54

Salasigaretide ostjate teadmine oma tutvusringkonnas

(% vastanutest)

		Jah, tean paljusid	Jah, tean mõnda	Ei tea kedagi	Ei oska öelda
Keskmiselt		7	22	56	15
Regioon	Põhja-Eesti	2	20	65	13
	Kesk-Eesti	10	26	38	26
	Kirde-Eesti	25	26	32	17
	Lääne-Eesti	6	15	65	14
	Lõuna-Eesti	7	27	51	15
Elukoht	Tallinn	1	19	68	12
	suured linnad	15	20	54	11
	väikelinnad	6	20	55	19
	maa-asulad	8	28	46	18
Rahvus	eestlased	6	24	54	16
	mitte-eestlased	10	19	58	13
Vanus	18 - 29 aastased	10	26	47	17
	30 - 49 aastased	5	23	61	11
	50 - 64 aastased	8	23	50	19
	65 - 74 aastased	6	14	63	17
Sugu	naised	6	18	62	14
	mehed	9	26	48	17
Haridus	alg	12	24	46	18
	kesk	8	26	51	15
	kõrg	3	17	66	14
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 200 €	5	31	44	20
	201- 400 €	12	23	50	15
	401- 600 €	6	20	59	15
	601- 800 €	2	22	63	13
	üle 800 €	4	17	62	17

Pidevalt tegutseva illegaalsete sigarettide müügikoha/ müüja teadmine
(% vastanutest)

		Teab	Ei tea
Keskmiselt		14	86
Regioon	Põhja-Eesti	3	97
	Kesk-Eesti	17	83
	Kirde-Eesti	31	69
	Lääne-Eesti	15	85
	Lõuna-Eesti	23	77
Elukoht	Tallinn	3	97
	suured linnad	22	78
	väikelinnad	13	87
	maa-asulad	19	81
Rahvus	eestlased	15	85
	mitte-eestlased	11	89
Vanus	18 - 29 aastased	23	77
	30 - 49 aastased	10	90
	50 - 64 aastased	14	86
	65 - 74 aastased	7	93
Sugu	naised	12	88
	mehed	16	84
Haridus	alg	23	77
	kesk	14	86
	kõrg	8	92
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 200 €	16	84
	201- 400 €	15	85
	401- 600 €	10	90
	601- 800 €	12	88
	üle 800 €	17	83

Salasigaretide kättesaadavuse muutumine 2014. aastal
(% salasigaretide ostjatest)

		Muutus kergemaks	Jäi samaks	Muutus raskemaks	Ei oska öelda
Keskmiselt		13	51	32	4
Regioon	Põhja-Eesti	0	41	41	19
	Kesk-Eesti	0	100	0	0
	Kirde-Eesti	0	64	36	0
	Lääne-Eesti	100	0	0	0
	Lõuna-Eesti	0	30	70	0
Elukoht	Tallinn	0	42	58	0
	suured linnad	0	67	33	0
	väikelinnad	0	70	30	0
	maa-asulad	37	30	21	11
Rahvus	eestlased	21	56	17	6
	mitte-eestlased	0	44	56	0
Vanus	18 - 29 aastased	42	58	0	0
	30 - 49 aastased	0	44	56	0
	50 - 64 aastased	0	50	41	9
	65 - 74 aastased	0	0	100	0
Sugu	naised	33	13	45	10
	mehed	0	76	24	0
Haridus	alg	34	66	0	0
	kesk	0	36	56	8
	kõrg	0	64	36	0
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 200 €	0	37	63	0
	201- 400 €	19	44	37	0
	401- 600 €	0	87	13	0
	601- 800 €	0	100	0	0
	üle 800 €	0	37	63	0

Salasigaretide ostukohad

(% salasigaretide ostjatest. Vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

		Käest- kätte (tänavalt)	Turult	Kauplus- test, kioskitest	Baaridest, pubidest	Müüja kodust
Keskmiselt		49	10	2	0	39
Regioon	Põhja-Eesti	59	30	0	0	29
	Kesk-Eesti	100	0	0	0	0
	Kirde-Eesti	43	13	4	0	71
	Lääne-Eesti	100	0	0	0	0
	Lõuna-Eesti	11	0	0	0	26
Elukoht	Tallinn	41	42	0	0	41
	suured linnad	57	9	0	0	67
	väikelinnad	22	0	8	0	40
	maa-asulad	60	7	0	0	16
Rahvus	eestlased	53	9	3	0	29
	mitte-eestlased	43	12	0	0	54
Vanus	18 - 29 aastased	42	8	0	0	47
	30 - 49 aastased	57	0	10	0	33
	50 - 64 aastased	52	11	0	0	32
	65 - 74 aastased	0	0	0	0	100
Sugu	naised	63	0	0	0	33
	mehed	40	17	3	0	43
Haridus	alg	47	0	0	0	30
	kesk	48	12	0	0	49
	kõrg	63	46	16	0	26
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 200 €	43	16	0	0	43
	201- 400 €	37	4	3	0	51
	401- 600 €	86	32	0	0	0
	601- 800 €	0	0	0	0	0
	üle 800 €	100	0	0	0	0

Illegaalsete sigarettide ostmine 2014. aastal

(% suitsetajatest)

		Ei ostnud	Ostis väga harva	Ostis vahetevahel	Ostis pidevalt
Keskmiselt		81	8	8	3
Regioon	Põhja-Eesti	93	4	2	1
	Kesk-Eesti	74	0	26	0
	Kirde-Eesti	44	24	15	17
	Lääne-Eesti	75	0	25	0
	Lõuna-Eesti	85	11	2	2
Elukoht	Tallinn	92	5	1	2
	suured linnad	74	14	6	6
	väikelinnad	82	9	4	5
	maa-asulad	77	5	16	2
Rahvus	eestlased	83	7	9	1
	mitte-eestlased	79	9	4	8
Vanus	18 - 29 aastased	78	11	9	2
	30 - 49 aastased	92	3	3	2
	50 - 64 aastased	69	13	15	3
	65 - 74 aastased	89	0	0	11
Sugu	naised	81	5	11	3
	mehed	82	10	5	3
Haridus	alg	79	11	10	0
	kesk	81	7	6	6
	kõrg	88	3	7	2
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 200 €	77	13	6	4
	201- 400 €	70	14	10	6
	401- 600 €	86	2	10	2
	601- 800 €	100	0	0	0
	üle 800 €	97	3	0	0

KÜSITLETUD KOGUMI ISELOOMUSTUS

Eesti tarbijate paneeli küsitlus, vastanuid kokku 808 vanuses 18-74 aastat.

Regiooni järgi⁷:

Põhja-Eesti	43%
Kesk-Eesti	10%
Kirde-Eesti	12%
Lääne-Eesti	11%
Lõuna-Eesti	24%

Elukoha järgi:

Tallinn	30%
suured linnad ⁸	19%
väikelinnad	18%
maa-asulad	33%

Rahvuse järgi:

eestlased	68%
mitte-eestlased	32%

Vanuse järgi:

18 - 29 aastased	22%
30 - 49 aastased	36%
50 - 64 aastased	27%
65 - 74 aastased	15%

Soo järgi:

naised	52%
mehed	48%

Hariduse järgi:

alg	20%
kesk	44%
kõrg	36%

Netosissetuleku järgi

(leibkonnaliikme kohta kuus):

kuni 200 €	12%
201- 400 €	37%
401- 600 €	21%
601- 800 €	15%
üle 800	15%

⁷ Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 2001. aasta määrusega nr 126 kinnitatud Eesti piirkondlike üksuste statistilise klassifikaatori 3. tasemel esitatud maakondade grupid:

Põhja-Eesti: Harju maakond (sh Tallinn)

Kesk-Eesti: Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond

Kirde-Eesti: Ida-Viru maakond

Lääne-Eesti: Hiiu, Lääne, Pärnu ja Saare maakond

Lõuna-Eesti: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond

⁸ Tartu, Narva, Pärnu, Kohtla-Järve ja Jõhvi